

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

NÁZEV BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

**AGENT A AGENT PROVOKATÉR Z POHLEDU
MEZINÁRODNĚPRÁVNÍHO, ÚSTAVNĚPRÁVNÍHO,
TRESTNĚPRÁVNÍHO A ADMINISTRATIVNĚPRÁVNÍHO**

Autor práce: Ivo Šlesinger, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ŠLESINGER, I. *Agent a agent provokatér z pohledu mezinárodněprávního, ústavněprávního trestněprávního a administrativněprávního* : bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2015. 70 s. Vedoucí bakalářské práce : doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Klíčová slova: agent (kontrolor), agent provokatér, předstíraný převod a zkouška spolehlivosti.

Práce pojednává o použití agenta, resp. činnosti Policie ČR při předstíraném převodu, jako významných operativně pátracích prostředcích. Cílem práce je najít (nastítnit) hranici mezi agentem a agentem provokatérem, tedy určit rozsah legálního jednání policistů (únosné míry aktivity) a současně zajistit co nejefektivnější odhalování a objasňování trestné činnosti, za využití analýzy rozhodnutí mezinárodních soudů (Evropského soudu pro lidská práva) i soudů českých (zejména Ústavního soudu a Nejvyššího soudu ČR), včetně zahraničních zkušeností a odborných názorů. S problematikou použití agenta (agenta provokatéra) a jeho přípustným (legálním) jednáním souvisí také provádění zkoušek spolehlivosti. V práci jsou také zmíněny některé návrhy na změnu použití agenta (předstíraného převodu) z minulosti a navržena případná nová úprava využívání těchto institutů.

ABSTRACT

ŠLESINGER, I. *Agent and Agent Provocateur from the Perspective of International Law, Constitutional Law, Criminal Law and Administrative Law* : Bachelor thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2015. 70 p. Supervisor : doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Key words: agent (controller), agent provocateur, sham transfer, test reliability.

The work deals with the use of an agent, respectively Police of the Czech Republic activity in sham transfer, as a significant intelligence resources. The goal is to find (outline) the boundary between the agent and the agent provocateur, therefore to determine the scope of legal actions of police officers (reasonable degree of activity) while ensuring the most efficient detection and investigation of crime, using analysis of decisions of international courts (European Court of Human Rights) and Czech courts (in particular the Constitutional Court and the Supreme Court), including foreign experience and expert opinion. The issue of using Agent (agent provocateur) and its permissible (legal) behavior is also related to the implementation of reliability tests. The paper also mentioned some proposals to change the use of Agent (sham transfer) from the past and proposed possible new treatment using these institutes.

OBSAH

Úvod.....	7
1 Cíle a metodika bakalářské práce.....	8
2 Podmínky použití agenta a jeho beztrestnost v českém právním prostředí	10
3 Agent z pohledu Soudu	13
3.1 Rozhodnutí Soudu.....	13
3.2 Shrnutí postojů Soudu	23
4 Agent v pojetí českého Ústavního soudu	25
4.1 Rozhodnutí Ústavního soudu ČR.....	25
4.2 Shrnutí názorů Ústavního soudu ČR.....	32
5 Agent ve světle rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR a Vrchního soudu v Olomouci	34
5.1 Rozhodnutí soudů.....	34
5.2 Shrnutí rozhodnutí soudů	44
6 Hranice mezi agentem a agentem provokátérem	49
6.1 Agent a agent provokatér v odborné literatuře.....	49
6.2 Hranice mezi agentem a agentem provokátérem ve světle odborných názorů	55
7 Návrhy na úpravu použití agenta a vybrané zahraniční zkušenosti	60
7.1 Návrhy na úpravu agenta v minulosti	60
7.2 Vybrané zahraniční zkušenosti	62
7.3 Návrhy na úpravu agenta de lege ferenda	64
Závěr	67
Seznam použitých zdrojů	69
Literární zdroje.....	69
Elektronické zdroje	70
Legislativní dokumenty.....	70
Ostatní zdroje	71

ÚVOD

Použití agenta je jedním z významných operativně pátracích prostředků. Pro posouzení hranice mezi agentem (kontrolorem) a agentem provokatérem nelze brát zřetel pouze na tento druh operativně pátracího prostředku, ale je nutno pod činnost agenta zahrnout i činnosti policejních orgánů při provádění předstíraného převodu. Tzn., že agentem provokatérem může být nejen policista, který vystupuje jako agent ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním¹ ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen „trestní řád“), ale i ostatní policisté při předstíraném převodu nebo inspektoři Generální inspekce bezpečnostních sborů při provádění zkoušky spolehlivosti.

Při použití agenta nastávají spory mezi přípustným jednáním agenta a již nedovoleným (nelegálním) jednáním agenta, kdy agent má u pachatele vyvolat úmysl, resp. podnítit jej spáchat trestný čin. Za použití analýzy rozhodnutí českých i mezinárodních soudů (případně zahraničních zkušeností) jsou v bakalářské práci porovnány náhledy těchto institucí na činnost agenta (agenta provokatéra).

Některá rozhodnutí zejména Nejvyššího soudu ČR byla vydána v nedávné době, přičemž tato se týkají nejen (ne)přípustné provokace, ale i zkoušek spolehlivosti, což svědčí o aktuálnosti tohoto tématu.

Většina rozhodnutí soudů byla čerpána z automatizovaného systému právních informací (ASPI – Wolters Kluwer, a. s.), případně z internetových stránek příslušných soudů.

¹ ČESKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 513-576.

1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem předkládané bakalářské práce je porovnat pohled na činnost agenta jak mezinárodního soudu - Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „Soud“), tak soudů českých (především Ústavního soudu ČR a Nejvyššího soudu ČR), a to s využitím zahraničních a domácích zkušeností. Dále pak nastínit hranici mezi agentem (kontrolorem) a agentem provokatérem, která by byla využitelná v českém právním prostředí ve světle rozhodnutí uvedených institucí.

Pro dosažení stanovených výsledků této bakalářské práce byla zvolena kombinace několika následujících ověřených a zejména účinných metod.

Základní metodou, která byla úvodem práce zvolena s cílem bližší orientace v problematice založené na základě získání nezbytných avšak dostupných informací, podkladů a materiálů zaměřených ke zvolenému tématu představuje sběr dat. Jedná se o získání kvalifikovaného východiska ve věci relevantních právních předpisů, odborné literatury, názorů, zkušeností a především rozhodnutí a postojů jednotlivých soudních instancí v dané věci. Takto získané poznatky byly vhodnou formou sumarizovány a postupně podrobeny detailnímu rozboru (analýze) z hlediska příčin, formy realizace a konečného výsledku jejich aplikace v praxi. Využito bylo poznatků ze zkoumání závislostí mezi sledovanými jevy (vztahová analýza), příčiny těchto jevů (kauzální analýza), oddělení nepodstatných informací a vlastností od těch klíčových (abstrakce) či využití postupu zkoumání od konkrétního závěru k obecnému a naopak (indukce a dedukce). Detailní rozklad jednotlivých skutečností usnadnil kvalitativní proces poznání předmětného jevu jako celku. Cílem použitých analytických metod tedy bylo rozpoznat strukturu zkoumaného problému a odhalit jeho principy fungování ve vazbě na konkrétní popisované příklady.

Za účelem dosažení stěžejního výsledku spočívajícího v návrhu na úpravu použití agenta, včetně definování hranic mezi agentem kontrolorem a agentem provokatérem byly aplikovány další výzkumné metody. Mezi hlavní metody, které autor této bakalářské práce dále v textu využil, patří institut analogie (tj. hledání obdobných znaků, jevů, principů a dalších podobností) a metoda srovnávání či porovnávání zjištěných nejen podobností a shod, ale i rozdílů, tzv. komparativní metoda. Přínos této skupiny nástrojů spočívá ve srovnání různých pojetí předmětného

problému, názorů, hypotéz a premis, kterých bylo využito za účelem vytvoření a zdůvodnění vlastního stanoviska a jeho interpretace.

Ke konečnému formování výsledků a závěrů této bakalářské práce byla použito syntézy, kterou se rozumí sjednocení dílčích částí, vlastností a vztahů (vyčleněných prostřednictvím analýzy) v ucelený soubor, přičemž jsou sledovány vzájemné a podstatné souvislosti mezi jednotlivými složkami v rámci této množiny. Smyslem syntézy je tedy opětovná snaha dostat se k původnímu celku, přičemž původní analyzované skutečnosti jsou obohaceny a prohloubeny o nové poznatky, přístupy a závěry. Na základě syntézy je možné lépe odhalovat vnitřní zákonitosti možného fungování a vývoje zvolené problematiky. V neposlední řadě byla využita metoda zobecňování (generalizace) vedoucí k dosažení obecných pojmů a zákonitostí vyloučením společných znaků u jednotlivých případů. Jedná se o aplikaci procesu přechodu od jedinečného k obecnému poznatku se zaměřením na rozsah samotného pojmu.

Veškeré podklady použité při zpracování této bakalářské práce jsou řádně uvedeny v seznamu použité literatury.

2 PODMÍNKY POUŽITÍ AGENTA A JEHO BEZTRESTNOST V ČESKÉM PRÁVNÍM PROSTŘEDÍ

Použití agenta upravuje § 158e trestního řádu², který mimo jiné stanoví, že agentem může být příslušník Policie České republiky (dále jen „Policie ČR“) nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů. Agent se často podílí na předstíraném převodu (§ 158c trestního řádu)³, popř. na sledování osob a věci (§ 158d trestního řádu)⁴, k čemuž agenti nepotřebují další povolení.

Agent plní úkoly uložené mu řídicím policejním orgánem při odhalování zločinů, na které zákon 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen „trestní zákoník“) stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, trestných činů spáchaných ve prospěch organizované zločinecké skupiny, vyjmenovaných trestných činů nebo jiných úmyslných trestných činů, k jejichž stíhání Českou republiku zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, a při zjišťování jejich pachatelů. Agent vystupuje zpravidla s krycími doklady a při zastírání skutečného účelu své činnosti a zastírání příslušnosti k Policii ČR, resp. ke Generální inspekci bezpečnostních sborů. K zastření jeho totožnosti lze použít i legendu o jiné osobní existenci agenta.⁵

Vzhledem k výslovnému znění § 158e trestního řádu nemůže úkoly agenta plnit jiná osoba, a to ani např. občanský zaměstnanec Ministerstva vnitra, Policie ČR nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů, popř. policista, který je povolán ministrem vnitra k plnění úkolů Ministerstva vnitra, voják v činné službě, příslušník Vězeňské

² ČEKSO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 15.12.2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.

³ ČEKSO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 15.12.2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.

⁴ ČEKSO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 15.12.2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.

⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421s*. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 3059. Text upraven ve smyslu aktuálního znění trestního zákoníku.

služby České republiky nebo Celní správy České republiky, povolány k plnění úkolů policie ve smyslu § 22 zákon o policii.⁶

Byť to trestní řád výslovně neuvádí, v souladu s § 63 odst. 1 zákona o Celní správě České republiky, orgány celní správy mohou při výkonu své působnosti vyplývající z mezinárodních smluv používat operativně pátrací prostředky stanovené trestním řádem při provádění dohledu nad osobami, o kterých existují závažné důvody předpokládat, že porušují nebo porušily právní předpisy druhé smluvní strany. Operativně pátrací prostředky mohou být použity pouze, pokud by porušení právních předpisů druhé smluvní strany, v případě, že by k němu došlo na území České republiky, bylo posuzováno podle trestního zákoníku jako úmyslný trestný čin. Lze tedy usuzovat, že celní orgány by mohly takto použít i agenta, ale jen v rámci zmiňované mezinárodní spolupráce. V trestním řádu však jakákoliv úprava povolení použití agenta ve vztahu k celním orgánům chybí.⁷

Podle § 158e odst. 6 trestního řádu⁸ je agent povinen při své činnosti volit takové prostředky, které jsou způsobilé ke splnění jeho služebního úkolu a jimiž není jiným osobám způsobována újma na jejich právech nad míru nezbytně nutnou. Jiné povinnosti podle zvláštního zákona upravujícího postavení příslušníků Policie ČR nebo podle zvláštního zákona upravujícího postavení příslušníků Generální inspekce bezpečnostních sborů nemá.

Podle § 92 zákona o policii⁹ lze se souhlasem policejního prezidenta a příslušného orgánu cizího státu využít v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem nebo jiným právním předpisem příslušníka zahraničního bezpečnostního sboru jako agenta (popř. k provedení předstíraného převodu nebo ke sledování osob a věcí).

Podle § 59 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních¹⁰, může být na území České republiky použit jako agent nebo provést předstíraný převod

⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2016.

⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2016-2017.

⁸ ČESKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 15.12.2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.

⁹ ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4108.

¹⁰ ČESKO. Zákon č. 104 ze dne 20. března 2013, o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 47, s. 1076.

příslušník zahraničního bezpečnostního sboru (skryté vyšetřování na území České republiky).

Podle § 60 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních¹¹, může příslušník Policie ČR nebo příslušník Generální inspekce bezpečnostních sborů být použit na území cizího státu jako agent nebo tam provést předstíraný převod (skryté vyšetřování na území cizího státu).

Zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních¹² oproti dřívější úpravě odstranil vázanost mezinárodního použití agenta (skryté vyšetřování) na mezinárodní smlouvu upravující tento institut.

Beztrestnost agenta upravuje § 363 trestního zákoníku, ve vztahu agenta k účasti na činnosti organizované zločinecké skupiny a vztahuje se pouze na agenta, tj. příslušníka Policie ČR nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů působícího v intencích § 158e trestního řádu na základě rozhodnutí soudce vrchního soudu. Nevztahuje se tedy např. na informátora, který je osobou stojící mimo Policii ČR, resp. Generální inspekci bezpečnostních sborů.¹³

S činností agenta, resp. případným vyprovokovaným jednáním, souvisí také možnost provádění zkoušek spolehlivosti příslušníky Generální inspekce bezpečnostních sborů podle § 41 zákona 341/2013 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů¹⁴ (dále jen „zákon o inspekci“). Zkouška spolehlivosti má být využívána k předcházení, zamezování a odhalování protiprávního jednání u příslušníků nebo zaměstnanců, kteří jsou v působnosti Generální inspekce bezpečnostních sborů. Zkouška spolehlivosti spočívá v navození situace, kterou je zkoušená osoba povinna řešit a tuto zkoušku může provést se svým souhlasem i jiná osoba podle pokynů příslušníka Generální inspekce bezpečnostních sborů, který za její činnost odpovídá.

¹¹ ČESKO. Zákon č. 104 ze dne 20. března 2013, o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 47, s. 1076-1077.

¹² ČESKO. Zákon č. 104 ze dne 20. března 2013, o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 47, s. 1058-1172.

¹³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421s*. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 3060.

¹⁴ ČESKO. Zákon č. 341 ze dne 6. listopadu 2011, o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 120, s. 4252-4253.

3 AGENT Z POHLEDU SOUDU

3.1 Rozhodnutí Soudu

Ve věci *Teixeira de Castro a další proti Portugalsku*¹⁵ byl pan Teixeira odsouzen pro prodej dvaceti deka heroinu policistům v utajení. Podle jejich verze byl pan Teixeira podezřelý z konzumace drog a proto jej utajení "infiltrování" policisté požádali o zprostředkování koupě uvedeného množství heroinu, což zmíněný prostřednictvím dalších známých učinil. Konkrétně byl odsouzen na šest let odnětí svobody. Soud ale v jeho věci shledal postup národních soudů za rozporný s čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod¹⁶ (dále jen „Úmluva“). Především ovšem konstatoval, že Úmluva nebrání, aby ve stadiu předběžného vyšetřování, pokud to povaha trestné činnosti může ospravedlnit, bylo spoléháno na zdroje, jakými jsou utajení agenti, avšak jejich pozdější použití soudem pro ospravedlnění odsouzení je již jiným problémem (*Kostovski proti Nizozemsku*¹⁷). Musejí však být splněny další podmínky a to i v případě, že jde o potírání obchodu s drogami, neboť veřejný zájem nemůže ospravedlnit použití důkazů získaných v důsledku policejní provokace. V daném případě shledal Soud za určující, že celá operace nebyla nařízena ani kontrolována soudem, pan Teixeira měl čistý trestní rejstřík a požadovanou drogu ani neměl k dispozici, ale z podnětu policistů si jí opatřoval prostřednictvím dalších osob. Konstatoval, že není zřejmé, že by příslušné orgány měly pádné důvody podezírat pana Teixeiru z účasti na vytýkané trestné činnosti, neboť proti němu nebylo nařízeno žádné předběžné vyšetřování. Neexistoval důkaz, že by měl sklon k páčání této trestné činnosti. Soud za těchto okolností dovodil, že se policisté neomezili na čistě pasivní přezkoumání činnosti stěžovatele, ale působili na něho vlivem, který ho podnítil ke spáchání trestného činu. Dospěl k závěru, že činnost policistů překročila meze činnosti infiltrovaných agentů a vyprovokovala trestný čin. Tento zásah a jeho použití v trestním řízení zbavilo stěžovatele *ab initio* a definitivně práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

¹⁵ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 9. června 1998, stížnost č. 25829/94, Sbirka rozsudků a rozhodnutí 1998-IV.

¹⁶ ČESKO. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášená sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb. In *Sbirka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 41, s. 1075.

¹⁷ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 20. listopadu 1989, stížnost č. 11454/85, Série A č. 166.

Ve věci *Ramanauskas proti Litvě*¹⁸ stěžovatel, který dříve pracoval jako prokurátor, uvedl, že ho kontaktoval prostřednictvím známého V. S. jistý A. Z., kterého do té doby neznal. A. Z. ho požádal, aby zajistil pro třetí osobu zproštění obvinění a nabídl mu za to úplatek ve výši 3 000 USD. Stěžovatel nejprve odmítl, ale později, poté, co A. Z. několikrát zopakoval svou nabídku, souhlasil. Vláda uvedla, že V. S. a A. Z. kontaktovali stěžovatele a domlouvali s ním úplatek z jejich vlastní iniciativy, aniž by o tom nejprve informovali státní orgány. Tvrdili, že A. Z. podezřívá stěžovatele, že v minulosti přijal úplatky.

A. Z., který je ve skutečnosti policistou zvláštní protikorupční jednotky ministerstva vnitra, informoval své nadřízené, že stěžovatel přijal úplatek. Během řízení stěžovatel přiznal svou vinu, ale namítal, že byl při páchání deliktu vystaven nepřiměřenému nátlaku ze strany A. Z.

Soud na úvod podotkl, že si je vědom těžkostí, kterým čelí policejní orgány při plnění úkolů spočívajících ve vyhledávání důkazů a jejich zajišťování za účelem odhalování a vyšetřování trestných činů.

Co se Soudu týče, jeho úkolem je zjistit, zda řízení jako celek, včetně způsobu, jakým byly získány důkazy, bylo spravedlivé (*Van Mechelen a další proti Nizozemí*¹⁹, *Teixeira de Castro a další proti Portugalsku*²⁰, *Sequeira proti Portugalsku*²¹ a *Shannon proti Spojenému království*²²). V této souvislosti není úkolem Soudu určovat, zda určité důkazy byly získány protiprávně, nýbrž spíše prozkoumat, zda taková „protiprávnost“ měla za následek porušení některého z práv chráněných Úmluvou.

Soud především předem nevyklučuje, aby byly v přípravném stádiu a tam, kde to povaha trestného činu vyžaduje, jako důkaz využity zdroje typu anonymních informátorů. Následné využití takových zdrojů soudem pro odsouzení obžalovaného je však jiná věc a je přijatelné, pouze pokud fungují dostatečné záruky proti zneužití, zejména jasný a předvídatelný postup schvalování, uskutečňování a kontroly takových pátracích metod (*Khudobin proti Rusku*²³ a *Klass a další proti Německu*²⁴).

¹⁸ Rozsudek ze dne 5. února 2008, stížnost č. 74420/01, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 2008-III.

¹⁹ Rozsudek ze dne 23. dubna 1997, stížnosti č. 21363/93, 21364/93, 21427/93 a 22056/93, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 1997-III.

²⁰ Rozsudek ze dne 9. června 1998, stížnost č. 25829/94, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 1998-IV.

²¹ Rozhodnutí o přijatelnosti ze dne 6. května 2003, stížnost č. 73557/01, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 2003-VI.

²² Rozhodnutí o přijatelnosti ze dne 6. dubna 2004, stížnost č. 67537/01, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 2004-IV.

²³ Rozsudek ze dne 26. října 2006, stížnost č. 59696/00.

²⁴ Rozsudek ze dne 6. září 1978, stížnost č. 5029/71; Série A č. 28.

Zatímco použití tajných agentů může být tolerováno za předpokladu, že je podrobeno jasným omezením a zárukám, institut veřejného zájmu navíc nemůže ospravedlnit použití důkazů získaných prostřednictvím policejní provokace, protože by byl obviněný vystaven riziku, že bude od začátku a definitivně zbaven práva na spravedlivý proces (např. *Texeira de Castro a další proti Portugalsku*²⁵, *Khudobin proti Rusku*²⁶ a *Vanyan proti Rusku*²⁷).

O policejní provokaci lze hovořit tehdy, když se dotčení policisté – ať už členové bezpečnostních sil, nebo osoby jednající na základě jejich instrukcí – neomezí pouze na vyšetřování trestné činnosti v podstatě pasivním způsobem, ale uplatňují takovou formu vlivu na jednotlivce, aby podnítili spáchání trestného činu, který by jinak nebyl spáchán, a to za účelem, aby byly opatřeny důkazy a zahájeno trestní stíhání (*Texeira de Castro a další proti Portugalsku*²⁸, naproti tomu *Eurofinacom proti Francii*²⁹).

V rozhodnutí *Eurofinacom proti Francii*³⁰ Soud rozhodl, že provokace ze strany policistů spočívající v nabídkách služeb prostitutek nevyvolala ve skutečnosti spáchání trestného činu kuplířství ze strany stěžovatelovy společnosti, protože v době, kdy byly tyto nabídky učiněny, disponovala již policie informacemi, z nichž vyplývalo, že datové komunikační služby stěžovatelovy společnosti byly využívány prostitutkami ke kontaktování potenciálních klientů.

V případě *Sequeira proti Portugalsku*³¹ Soud konstatoval, že nedošlo k policejní provokaci s tím, že vnitrostátními soudy bylo zjištěno, že A. a C. začali spolupracovat s oddělením kriminální policie a vyšetřování v okamžiku, kdy stěžovatel kontaktoval A. s úmyslem zorganizovat přepravu kokainu do Portugalska. Navíc byla od tohoto okamžiku činnost A. a C. monitorována oddělením kriminální policie a vyšetřování a prokuratura byla informována o této operaci. Státní orgány měly navíc pádný důvod podezřívát stěžovatele z přípravy akce spočívající v obchodu s drogami. Tyto skutečnosti zakládají zřetelný rozdíl mezi projednávaným případem a případem *Texeira*

²⁵ Rozsudek ze dne 9. června 1998, stížnost č. 25829/94, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 1998-IV.

²⁶ Rozsudek ze dne 26. října 2006, stížnost č. 59696/00.

²⁷ Rozsudek ze dne 15. prosince 2005, stížnost č. 53203/99.

²⁸ Rozsudek ze dne 9. června 1998, stížnost č. 25829/94, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 1998-IV.

²⁹ Rozhodnutí o přijatelnosti ze dne 7. září 2004, stížnost č. 58753/00, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 2004-VII.

³⁰ Rozhodnutí o přijatelnosti ze dne 7. září 2004, stížnost č. 58753/00, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 2004-VII.

³¹ Rozhodnutí o přijatelnosti ze dne 6. května 2003, stížnost č. 73557/01, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 2003-VI.

*de Castro a další proti Portugalsku*³², potvrzují, že A. a C. nemohou být označeni za agenty provokatéry. Jak zdůraznily vnitrostátní soudy v případě *Lüdi proti Švýcarsku*³³, jejich činnost nepřekročila meze tajných agentů. Soud také konstatoval, že když obžalovaný tvrdí, že byl vyprovokován ke spáchání trestného činu, trestní soudy musí provést důkladný přezkum dokumentů založených ve spisu, jelikož všechny důkazy získané v důsledku policejní provokace musí být vyloučeny, má-li být řízení považováno za spravedlivé ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Vnitrostátní orgány nemohou být zbaveny své odpovědnosti za činy policistů pouze na základě toho, že policisté jednali jako „soukromé osoby“, i když ve skutečnosti plnili úkoly policie. Opačný názor by otevřel cestu ke zneužitím a svévoli, protože by umožnil, aby byly platné zásady obcházeny prostřednictvím „privatizace“ policejní provokace. Je obzvláště důležité, aby státní orgány uznaly svou odpovědnost, jelikož počáteční fáze celé operace se odehrály za neexistence jakéhokoli právního rámce nebo souhlasu soudu. Tím, že státní orgány schválily použití simulačního modelu a vyňaly A. Z. z trestní odpovědnosti, došlo navíc k prohlášení této fáze *ex post facto* za zákonnou.

Navíc nedošlo k uspokojivému vysvětlení osobních motivů, které mohly vést A. Z. ke kontaktování stěžovatele z jeho vlastní iniciativy a bez uvědomění jeho nadřízených, a důvodů, proč nebyl trestně stíhán za činy spáchané v průběhu této počáteční fáze.

Aby mohl Soud určit, zda se A. Z. a V. S. omezili na „vyšetřování trestné činnosti v podstatě pasivním způsobem“, musí přihlédnout k následujícím okolnostem. Za prvé neexistuje důkaz, že by stěžovatel dříve spáchal jakýkoli trestný čin, zejména takový, který se vztahuje ke korupci. Soudní orgány měly zjistit zejména důvody, proč byla operace zahájena, rozsah zapojení policie. Za druhé všechny schůzky mezi stěžovatelem a A. Z. se odehrály z podnětu A. Z., což je skutečnost, která je v rozporu s argumentem vlády, že státní orgány nepodrobily stěžovatele žádnému tlaku nebo výhrůžkám. Naopak, prostřednictvím styku navázaného z iniciativy A. Z. a V. S., se stěžovatel zdá být objektem očividného ponoukání ke spáchání trestného činu, ačkoli neexistoval objektivní důkaz – kromě pomluv, které by svědčily o tom, že se stěžovatel zamýšlel zapojit do takové činnosti.

³² Rozsudek ze dne 9. června 1998, stížnost č. 25829/94, Sbírnka rozsudků a rozhodnutí 1998-IV.

³³ Rozsudek ze dne 15. června 1992, stížnost č. 12433/86, Série A č. 238.

Tyto skutečnosti Soudu postačují k tomu, aby dospěl k závěru, že činnost dotčených jednotlivců vybočila z mezí pasivního vyšetřování již existující trestné činnosti.

Ve věci *Baltinš proti Lotyšsku*³⁴ vláda uvedla, že od roku 2002 měl Protidrogový úřad informace o tom, že stěžovatel je zapleten do obchodu s omamnými látkami. Stěžovatel byl v minulosti šestkrát odsouzen. Před zatčením byl uznán vinným z neoprávněného získávání, uchovávání a manipulace s omamnými látkami s úmyslem je prodat.

V únoru roku 2004 Protidrogový úřad získal nové neoficiální informace související se stěžovatelovými aktivitami týkajícími se obchodování s drogami. Dne 3. 11. 2004 policejní agent I. zavolal stěžovateli a požádal o schůzku. Stěžovatel mu odpověděl, že je zaneprázdněn. Později stěžovatel zavolal zpět a domluvili se na setkání. Když se setkali, I. předal stěžovateli 500 lotyšských lat (LVL; přibližně 700 eur) v označených bankovkách. Stěžovatel řekl, že zavolá zpět. Při následujícím telefonátu sdělil stěžovatel I., že dohoda vyšla a že se setkají na čerpací stanici. Z té I. zavolal stěžovateli, který mu dal instrukce, kde najít "zboží", které představovalo asi 100 gramů amfetaminu.

Poté se I. zeptal, zda by byla možnost zakoupit větší množství amfetaminu. Stěžovatel odpověděl, že by to možné nebylo, ale potom dodal, že má 300 gramů amfetaminu, které může prodat.

Dne 25. 11. 2004 zavolal I. stěžovateli a požádal ho o obstarání stejného druhu a množství drog jako předtím. Setkali se u čerpací stanice a I. mu předal 500 LVL (přibližně 700 eur). Stejného dne stěžovatel potkal I. v restauraci a předal mu balíček s asi 100 gramy amfetaminu. Dne 1. 12. 2004 zavolal I. stěžovateli s žádostí o schůzku. Během ní I. požádal o koupi 400 gramů stejného typu drog za 2 000 LVL (přibližně 2 800 eur). Stěžovatel mu řekl, že si není jist, zda může toto množství zajistit. I. odvětil, že by chtěl zaplatit ve dvou splátkách a dal stěžovateli polovinu domluvené sumy. I. požádal o slevu a stěžovatel snížil cenu o 80 LVL. Druhý den stěžovatel vytkl I., že peníze byly označené. Následně byly veškeré snahy o kontaktování stěžovatele neúspěšné.

³⁴ Rozsudek ze dne 8. ledna 2013, stížnost č. 25282/07, Sbirka rozsudků a rozhodnutí 2013-IV.

Soud již dříve zkoumal stížnosti týkající se otázek policejního podněcování podle hmotněprávních a procesních částí čl. 6 Úmluvy³⁵ (*Bannikova proti Rusku*³⁶). Podle hmotněprávní části Soud posuzoval, zda vyšetřovací aktivita policistů šla nad rámec tajných agentů (*Teixeira de Castro a další proti Portugalsku*³⁷ a *Ramanauskas proti Litvě*³⁸), jinými slovy, zda by býval byl trestný čin spáchán bez zásahu orgánů. V tomto ohledu Soud v předchozích věcech mimo jiné zkoumal, zda vyšetřovací orgány měly dobré důvody podezřívát stěžovatele z předchozího zapojení do určitých nezákonných aktivit, v jaké fázi protiprávního jednání provedli tajní agenti skrytou operaci (*Vlachos proti Řecku*³⁹) a zda chování tajného agenta bylo zásadně pasivní (*Malininas proti Litvě*⁴⁰ a *Ramanauskas proti Litvě*⁴¹).

Podle procesní části Soud zkoumal postup, kdy námitka podněcování byla stanovena v konkrétní věci vnitrostátními soudy, aby zjistil, zda právo na obhajobu bylo řádně chráněno (např. *Edwards a Lewis proti Spojenému království*⁴²). Soud rovněž uvedl, že pokud je spolehlivost důkazů sporná, existence spravedlivého procesu za účelem přezkumu přípustnosti důkazů nabývá vyšší důležitosti (*Bykov proti Rusku*⁴³). Pokud je vznesena diskutabilní námitka, Soud musí zjistit, zda měl stěžovatel možnost námitkou podněcování účinně argumentovat a zda vnitrostátní soudy učinily nezbytné kroky k prokázání toho, že k žádnému podněcování ze strany policie nedošlo (*Khudobin proti Rusku*⁴⁴).

Ve světle výše uvedených zásad Soud nejprve posoudil podstatu stížnosti stěžovatele, že se stal obětí policejního podněcování. V této souvislosti vláda zdůraznila stěžovatelovu náchylnost ke spáchání protiprávních jednání souvisejících s drogami. Úvodem Soud poznamenal, že přestože byl stěžovatel v minulosti odsouzen za přechovávání drog, nic ze spisu nenasvědčuje tomu, že byl odsouzen za prodej drog. Jak vyplývá z připomínek vlády, vyšetřovatelé měli neoficiální informace o údajné nezákonné činnosti stěžovatele a podnikli kroky k jejich ověření. Na rozdíl např.

³⁵ ČESKO. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášená sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 41, s. 1075.

³⁶ Rozsudek ze dne 4. listopadu 2010, stížnost č. 18757/06.

³⁷ Rozsudek ze dne 9. června 1998, stížnost č. 25829/94, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 1998-IV.

³⁸ Rozsudek ze dne 5. února 2008, stížnost č. 74420/01, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 2008-III.

³⁹ Rozsudek ze dne 18. září 2008, stížnost č. 20643/06.

⁴⁰ Rozsudek ze dne 1. července 2008, stížnost č. 10071/04.

⁴¹ Rozsudek ze dne 5. února 2008, stížnost č. 74420/01, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 2008-III.

⁴² Rozsudek ze dne 27. října 2004, stížnost č. 39647/98 a 40461/98, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 2004-X.

⁴³ Rozsudek velkého senátu ze dne 10. března 2009, stížnost č. 4378/02.

⁴⁴ Rozsudek ze dne 26. října 2006, stížnost č. 59696/00.

od případu *Miliniene proti Litvě*⁴⁵, kde policie zahájila sporné tajné aktivity v reakci na informaci, která byla později přezkoumávána vnitrostátním soudem (také *Vanyan proti Rusku*⁴⁶), v projednávané věci není žádný objektivní důkaz prokazující, zda důvody, proč se policista I. pokoušel navázat kontakt se stěžovatelem, byly předmětem kontroly vnitrostátních soudů. Navíc z informací v trestním spisu není jasné, zda se vyšetřovatelé "připojili" k již probíhajícímu trestnému činu (oproti např. *Bannikova proti Rusku*⁴⁷). Konečně jako ve věci *Malininas proti Litvě*⁴⁸ s každou nabídkou tajný agent požádal stěžovatele o obstarání většího množství drog a nabídl mu značnou finanční odměnu, což vyvolává pochybnosti o tom, zda chování tajného agenta bylo čistě pasivní.

Bez ohledu na opomenutí nižšího soudu zabývat se námitkou podněcování ve věci samé Nejvyšší soud dospěl k závěru, že již bylo zjištěno, že před zahájením tajné operace měli vyšetřovatelé dostatek informací k tomu, aby podezřívali stěžovatele z obchodování s drogami.

Soud nezpochybnil tvrzení vlády, že odsouzení stěžovatele bylo založeno na základě různých důkazů. Nicméně podotýká, že tyto důkazy byly výsledkem zpochybněné operace provedené vyšetřujícím orgánem. Kromě toho se podstata věci týká záruky spravedlivého procesu v situacích, kde stěžovatel vznesl námitku podněcování.

Výše uvedené úvahy jsou pro Soud dostačující, aby uzavřel, že vnitrostátní soudy se řádně nezabývaly námitkou podněcování vznesenou stěžovatelem. Došlo tedy k porušení čl. 6 Úmluvy.

Ve věci *Sandu proti Moldavsku*⁴⁹ navštívil pan C. stěžovatele v jeho kanceláři a vyjádřil přání nechat svého psa očkovat a obdržet tak dokument, který je potřeba, aby s ním mohl vycestovat do zahraničí. Stěžovatel jej vyrozuměl, že celý proces může trvat dva až tři měsíce, ale mohl by být i urychlen. Stěžovatel dále uvedl, že i když je mu známo, že pes není očkovan, za odměnu 1 000 moldavských lei (MDL, přibližně 63 EUR) by mohl vydat příslušné dokumenty, aniž by jej prohlédl. Bezprostředně poté se C. vydal na policejní stanici, kde požádal o pomoc s přistižením stěžovatele při přijetí

⁴⁵ Rozsudek ze dne 24. června 2008, stížnost č. 74355/01.

⁴⁶ Rozsudek ze dne 15. prosince 2005, stížnost č. 53203/99.

⁴⁷ Rozsudek ze dne 4. listopadu 2010, stížnost č. 18757/06.

⁴⁸ Rozsudek ze dne 1. července 2008, stížnost č. 10071/04.

⁴⁹ Rozsudek ze dne 11. února 2014, stížnost č. 16463/08, Sbirka rozsudků a rozhodnutí 2014-II.

úplatku. Při podání hlášení policii tehdy C. uvedl, že požádal o vystavení očkovacích dokumentů pro svého šestiměsíčního psa. Téhož dne vešel C. do kanceláře stěžovatele a sdělil mu, že má u sebe pouze 400 MDL. Stěžovatel převzal peníze, vyplnil v potřebném rozsahu cestovní pas psa a opatřil jej úředním razítkem. Poté vstoupili do kanceláře stěžovatele příslušníci policejního útvaru, kteří v jeho kapse objevili 400 MDL. Vzápětí bylo potvrzeno, že se jedná o peníze, které byly dříve opatřeny zvláštním označením za účelem prokázání přijetí úplatku.

Ve věci *Vanyan proti Rusku*⁵⁰ Soud shledal, že otázka policejní provokace by mohla být relevantní i v situacích, kdy je předmětná operace provedena soukromou osobou jednající v roli tajného agenta za podmínky, že ve skutečnosti byla akce zorganizována a dozorována policejními orgány.

Ve věci *Miliniene proti Litvě*⁵¹ Soud neshledal, že by se jednalo o policejní provokaci, přičemž své závěry opřel o následující úvahu: „V rozsahu, v němž byl SŠ podporován policií, aby pobídl stěžovatele k přijetí značné finanční částky a pokud za tímto účelem obdržel technické prostředky zaznamenávající jejich konverzaci, je zjevné, že policie ovlivnila vývoj událostí. Přesto však Soud neshledal, že by policie zneužila svého postavení, s ohledem na její povinnost prověřovat trestní oznámení a význam při potírání justiční korupce, která má neblahé dopady na zachování práva v demokratické společnosti. Soud navíc neshledal, že by role policie v daném případě byla rozhodujícím faktorem. Tím bylo jednání SŠ a stěžovatele. Nejednalo se tak o podněcování k páčání trestné činnosti skrze agenta provokatéra v rozporu s čl. 6 odst. 1 Úmluvy.“ K závěru, že se v této věci nejednalo o policejní provokaci, dospěl Soud až poté, co vyhodnotil, zda soukromá osoba, která na nezákonné počínání stěžovatele upozornila příslušné orgány, nemohla mít nějaké postranní úmysly.

Soud připomněl, že stěžovatel argumentoval před vnitrostátními soudy tím, že C. psa nikdy neměl a tedy neměl žádný důvod jej navštívit v kanceláři a požádat o vyhotovení očkovací dokumentace. Cestovní pas psa, který tvořil součást soudního spisu, přitom náležel psu jiného plemene, než které C. uvedl při podání hlášení na policii. Navíc podle stěžovatele, a vláda tuto skutečnost nerozporuje, se příslušný doklad týkal psa, který patřil jiné osobě než C.

Podle názoru Soudu výše uvedené rozpory mezi průběhem událostí, jak je nastínil C., a objektivními důkazy (doklady psa), které měli policisté k dispozici v době

⁵⁰ Rozsudek ze dne 15. prosince 2005, stížnost č. 53203/99.

⁵¹ Rozsudek ze dne 24. června 2008, stížnost č. 74355/01.

rozhodování, zda zachytit stěžovatele při přijetí úplatku, měly u těchto vyvolávat důvodné pochybnosti, nebo je alespoň vést k podrobnějšímu zkoumání pravdivosti oznámení C. a jeho motivu. Pokud by se totiž ukázalo, že C. poskytl policii nepravdivé informace o svém psu a potřebě opatřit pro něho doklady, věrohodnost jeho tvrzení, že byl požádán o poskytnutí úplatku, by tím byla rovněž podkopána.

Soud dále podotkl, že v projednávané věci neexistovalo před předmětnými událostmi důvodné podezření, že by stěžovatel měl být zapleten do jakékoli trestné činnosti. S ohledem na výše uvedené tak Soud dospěl k závěru, že vnitrostátní soudy pochybily, pokud patřičným způsobem neposoudily, zda jednání C. pod dohledem policie nemohlo ve svém důsledku vyprovokovat stěžovatele ke spáchání trestného činu, z něhož byl následně usvědčen, jakož i zda bylo možné se domnívat, že ke spáchání trestného činu by bývalo došlo i bez zásahu policie.

V případě *Gorgievski proti Bývalé jugoslávské republice Makedonie*⁵² pracoval stěžovatel jako inspektor na pohraničním oddělení. Přijal určitou sumu peněz od místního obchodníka výměnou za slib, že ulehčí jisté správní řízení týkající se dovozu zboží. Obchodník předtím informoval policii a ta stěžovatele zatkla krátce po přijetí úplatku. V projednávaném případě vnitrostátní soudy konstatovaly, že obchodník nenaváděl stěžovatele, aby požádal o úplatek, ale pouze oznámil skutečnosti policii a souhlasil se svojí účastí při organizování zadržení stěžovatele. Řízení před vnitrostátními soudy bylo kontradiktorní a závěry soudů se zakládaly na listinných důkazech a na výsleších několika svědků, včetně dvou svědků obhajoby. Soud proto neviděl důvod odchýlit se od závěrů vnitrostátních soudů a rozhodl, že nedošlo k porušení čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) Úmluvy.⁵³

V rozsudku ve věci *Burak Hun proti Turecku*⁵⁴ shledal Soud porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces podle čl. 6 Úmluvy proto, že naznal, že trestný čin nedovoleného nakládání s omamnými a psychotropními látkami, jímž byl stěžovatel uznán vinným, byl ve skutečnosti způsoben agentem X. Ten se neomezil na pasivní jednání, nýbrž podnikl trestný čin tím, že volal na mobilní telefon stěžovatele a požádal

⁵² Rozsudek ze dne 16. července 2009, stížnost č. 18002/02.

⁵³ SVÁK, J. *Ochrana lidských práv v troch zväzkoch*. 2. vyd. Bratislava : Eurokódex, 2011, 2. sv. s. 291 až 292. súbor : váz.

⁵⁴ Rozsudek ze dne 15. září 2009, stížnost č. 17570/04.

ho, aby mu dodal narkotika. V takovém jednání spatřoval Soud motivační působení státu, které podnítilo stěžovatele ke spáchání trestného činu. Navíc nic nenasvědčovalo tomu, že bez zásahu agenta X by k jeho spáchání došlo rovněž. Obdobně jako ve věci *Ali proti Rumunsku*⁵⁵ Soud opětovně zdůraznil nutnost existence předchozího podezření osoby z páchaní trestné činnosti.

Ve věci *Constantin a Stoian proti Rumunsku*⁵⁶ byli stěžovatelé dva rumunští občané, proti kterým prokurátor zahájil trestní řízení na základě informace, že obchodovali s drogami. Prokuratura poté povolila policii použít agenta a získat 2 gramy heroinu. V ten samý den spolupracovník policie zorganizoval střetnutí mezi agentem, který předstíral, že chce koupit 2 gramy heroinu, a stěžovateli. Policie, která scénu sledovala, potom zasáhla a zatkla stěžovatele Constantina. Stěžovateli Stoianovi se podařilo utéci, ale po několika měsících byl zatčen. Policie našla malý balíček obsahující 1,5 gramu heroinu v autě agenta, ve kterém stěžovatel Constantin a agent seděli. Strany různě interpretovali tyto události. Podle vlády stěžovatel Constantin souhlasil s uzavřením dohody mezi agentem, jehož identita byla neznámá, a stěžovatelem Stoianem a drogy nalezené v autě agenta byly výsledkem této dohody. Naopak stěžovatel Constantin tvrdil, že ho policie navedla. Prohlásil, že byl informován o policejní akci, ale stěžovatel Stoian tvrdil, že byl lstí naveden na přijetí peněz. Oba stěžovatelé tvrdili, že 2 gramy heroinu, které policie našla, byly ty, které poskytla prokuratura pro policejní akci.

Soud znovu potvrdil závazek vnitrostátních soudů důkladně přezkoumat spisový materiál, jestliže obviněný namítá navádění policií. V tomto případě rozhodl, že jednání agenta a jeho spolupracovníka překročilo samotné pasivní trestní vyšetřování a bylo naváděním stěžovatelů ke spáchání skutku, pro který byli odsouzeni. Přes svoji subsidiární roli při posuzování důkazů a rozporů v popisu skutkového stavu rozhodl, že skutečnosti případu naznačili, že kdyby policista výslovně nežádal koupit drogy, k událostem by nedošlo. Kromě toho vnitrostátní soudy nedostatečně prověřily tvrzení o navádění k trestnému činu. Soud mimo jiné také uvedl, že pochybnosti odvolacího soudu týkající se nečestnosti svědků nebyly podpořené zjištěními provedeného

⁵⁵ Rozsudek ze dne 15. října 2013, stížnost č. 30595/09.

⁵⁶ Rozsudek ze dne 29. září 2009, stížnosti č. 23782/06 a 46629/06.

vyšetřování. Soud tedy rozhodl, že soudní řízení proti stěžovatelům nebylo spravedlivé a bylo v rozporu s čl. 6 Úmluvy.⁵⁷

3.2 Shrnutí postojů Soudu

Soud policejní provokaci nepřipouští. Ve svých rozhodnutích konstatoval, že Úmluva nebrání, aby ve stadiu předběžného vyšetřování, pokud to povaha trestné činnosti může ospravedlnit, bylo spoléháno na zdroje, jakými jsou utajení agenti. Použití tajných agentů může být tolerováno za předpokladu, že je podrobena jasným omezením a zárukám (mělo by být nařízeno a kontrolováno soudem). Ve vztahu k národním soudům Soud uvedl, tvrdí-li obžalovaný, že byl vyprovokován ke spáchání trestného činu, trestní soudy musí provést důkladný přezkum dokumentů založených ve spisu, jelikož všechny důkazy získané v důsledku policejní provokace musí být vyloučeny (procesní část čl. 6 Úmluvy⁵⁸). Vnitrostátní orgány nemohou být zbaveny své odpovědnosti za činy policistů pouze na základě toho, že policisté jednali jako „soukromé osoby“, i když ve skutečnosti plnili úkoly policie. Soud neurčuje, zda určité důkazy byly získány protiprávně, nýbrž spíše prozkoumává, zda taková „protiprávnost“ měla za následek porušení některého z práv chráněných Úmluvou.

Za policejní provokaci Soud považuje, když se policisté (agenti) neomezí pouze na vyšetřování trestné činnosti v podstatě pasivním způsobem, ale uplatňují takovou formu vlivu na jednotlivce, aby jej podnítily ke spáchání trestného činu, který by jinak nebyl spáchal. Policisté (příslušné orgány) musejí disponovat pádnými důvody k tomu, aby podezírali podezřelého z účasti na **obdobné** trestné činnosti. Měl by alespoň existovat důkaz, že podezřelý měl sklon k páčání takovéto trestné činnosti, podezřelý v minulosti obdobný trestný čin spáchal nebo trestný čin připravoval. Při jednáních s podezřelým nesmí policisté v převážné míře navrhopat místa a časy setkání, nesmí stanovovat výši finanční částky pro předstíraný nákup, resp. úplatku. Podněty ke schůzkám ze strany policistů Soud považuje za tlak na podezřelého. Pasivní

⁵⁷ SVÁK, J. *Ochrana lidských práv v troch zväzkoch*. 2. vyd. Bratislava : Eurokódex, 2011, 2. sv. s. 289 až 290. súbor : váz.

⁵⁸ ČESKO. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášená sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 41, s. 1075.

vyšetřování trestné činnosti zpochybňuje také navyšování (stupňování) požadavků, např. při koupi drog (Hmotněprávní část čl. 6 Úmluvy⁵⁹).

Jakákoli předběžná informace o již existujícím záměru spáchat trestný čin musí být ověřitelná. Státní orgány musejí být kdykoli schopné prokázat, že měly dobré důvody tajnou operaci zahájit.

Za policejní provokaci Soud považuje případy, kdy operace byla provedena soukromou osobou jednajícím v roli tajného agenta za podmínky, že ve skutečnosti byla akce zorganizována a dozorována policejními orgány. Vnitrostátní orgány by také měly prověřovat, zda soukromá osoba nemá „vedlejší“ úmysly. Jinak Soud jednání soukromých osob za policejní provokaci nepovažuje.

⁵⁹ ČESKO. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášená sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 41, s. 1075.

4 AGENT V POJETÍ ČESKÉHO ÚSTAVNÍHO SOUDU

4.1 Rozhodnutí Ústavního soudu ČR

V rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 597/1999 (ze dne 22. června 2000) Ústavní soud uvedl, že je nepřipustným porušením čl. 39 Listiny základních práv a svobod⁶⁰ (dále jen „Listina“) a čl. 7 odst. 1 Úmluvy, pakliže jednání státu (v dané věci Policie ČR) se stává součástí skutkového děje, celé posloupnosti úkonů, z nichž se trestní jednání skládá (např. provokace či iniciování trestného činu, jeho dokonání apod.). Jinými slovy nepřipustný je takový zásah státu do skutkového děje, jenž ve své komplexnosti tvoří trestný čin, resp. takový podíl státu na jednání osoby, jehož důsledkem je trestní kvalifikace tohoto jednání.

Ze spisu nepochybně a nesporně plyne, že svědek navrhovateli předal částku 250 000 Kč, tuto částku obdržel svědek z prostředků Policie ČR, se kterou v té době spolupracoval. Tato částka byla svědkovi Policií ČR předána s tím, že je určena pro navrhovatele jako předstíraný úplatek. Pokud v předchozí době vzniklo podezření, že navrhovatel více či méně jedná tak, že vlastně žádá o poskytnutí úplatku a toto podezření bylo relevantní, byl na místě postup plně odpovídající trestnímu řádu, tedy případnému sdělení obvinění navrhovateli pro příslušný trestný čin event. pro jeho přípravu k němu či pokus o něj. K tomu však nedošlo a státní moc reprezentována policií v určitém okamžiku svým jednáním a postupem sama o sobě vytvořila podmínky a navodila situaci se zjevnou snahou případný trestný čin uskutečnit a dokonat. Nelze v těchto souvislostech opomenout ani skutečnost, že peněžní částka užitá za zmíněných okolností byla stanovena kuriózním způsobem, tedy tak, že ji po dohodě s Policií ČR určil svědek, a to na základě vlastní, subjektivní úvahy a takto rozhodl o právní kvalifikaci jednání navrhovatele a v konečném důsledku i o trestní sazbě příslušného trestného činu. Konečně oprávněnou se jeví i výhrada navrhovatele poukazující na to, že námitky uplatněné v podané ústavní stížnosti (uvedený postup policejních orgánů) uváděl již v řízení před oběma soudy a ty se s jeho výhradami a tedy řádně uplatněnou a užitou obhajobou nevypořádaly a vlastně se jí ani nezabývaly.

⁶⁰ ČESKO. Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992, o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky vyhlášená usnesením České národní rady. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 1, s. 22.

Z uvedených důvodů tak nezbylo než konstatovat, že Ústavní soud v postupu obou soudů v rámci napadených rozhodnutí spatřuje porušení základních práv navrhovatele.

V rozhodnutí sp. zn. ÚS 591/2001 (ze dne 19. března 2002) Ústavní soud rozhodoval o stížnosti stěžovatele, který byl uznán vinným ze spáchání pokusu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů. Oba obžalovaní prodali heroin osobám jednajícím v zájmu Policie ČR při výkonu předstíraného převodu věci, za což obdrželi podle předchozí dohody celkem 37 200 USD, tzn. 1 303 636,80 Kč.

Stěžovatel tvrdil, že se v průběhu celého skutkového děje choval zcela pasivně a řídil se pokyny A. S. a v konečné fázi též pokyny policisty P. F. Proto prý trestná činnost byla ve vztahu k A. S. částečně vyprovokována a částečně řízena policistou - provokatérem. Policisté údajně "dělali vše pro to, aby došlo k dokonání trestného činu, či přinejmenším k navození situace hodnotitelné ve smyslu obecné části trestního zákona jako pokus k trestnému činu" a proto nezasáhli proti obžalovaným již dříve.

V souzené věci Ústavní soud shledal, že citovanou námitkou, uplatněnou v ústavní stížnosti, se dostatečně a přesvědčivě zabýval v odůvodnění napadených rozsudků již krajský soud a vrchní soud. Jak totiž konstatoval vrchní soud, policie měla pádné důvody oba obžalované podezírat z účasti na obchodování s drogami, když A. S. nabízel prodej heroínu více osobám v úmyslu "umazání" dluhu 10 000 USD ze strany osob, pro které prodej drog realizoval. Nelze proto v daném případě hovořit o tom, že teprve policisté svým jednáním podnítili obžalované ke spáchání trestného činu a že by bez jejich zásahu k jeho spáchání nedošlo, nýbrž bylo prokázáno, že A. S. hledal zájemce o koupi heroínu a když to policie zaregistrovala, předstírala o koupi drogy zájem. Vrchní soud se tak ztotožnil s právním názorem krajského soudu, který z ústavně právního hlediska nezpochybnil ani Ústavní soud, podle něhož "za policejní provokaci je možno považovat takové jednání policie, jež by iniciovalo jednání osoby k trestnému činu, jehož by se bez této iniciace nedopustila", což však zjevně nebyl daný případ. Nelze rovněž ani přehlédnout, že u stěžovatele bylo nalezeno ještě i další množství drogy, než která byla předána P. F. a M. N. Ústavní soud konstatoval, že je zřejmé, že se skutkové okolnosti souzeného případu výrazně odlišují od podstaty nálezu sp. zn. III. ÚS 597/99.

V rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 710/2001 (ze dne 25. června 2003) Ústavní soud rozhodoval o stížnosti stěžovatele, který byl uznán vinným trestným činem nedovoleného ozbrojování, kterého se dopustil tím, že si společně s obžalovaným O. K. obstarali 6 ks funkčních samopalů s 6 ks tlumičů, 6 ks krátkých zásobníků a 24 ks dlouhých zásobníků do těchto samopalů, které se pokusili prodat za částku 200 000 Kč. Stěžovatel sám si dále obstaral funkční brokovnici, 24 ks nábojů a 149 ks puškových a pistolových nábojů různé ráže. Stěžovatel poukázal na výpověď obžalovaného K., který uvedl, že oba muži na něho naléhali a přemlouvali ho k obstarání zbraní. Podotkl, že jeho chování postrádalo potřebný stupeň společenské nebezpečnosti, neboť celá záležitost byla pod kontrolou policejních orgánů. Jeho činnost přitom spočívala jediné v tom, že předmět koupě uložený u stěžovatele na pokyn K. přivezl na místo určení.

Ústavní soud dovodil, že závěry Soudu ve věci *Teixeira de Castro a další proti Portugalsku*⁶¹ lze použít i na tento případ. Z výpovědí obecné soudy zjistily, že svědkové O. a N. měli jako pracovníci Policie ČR poznatky o tom, že odsouzený K. společně se stěžovatelem obchodovali se zbraněmi. Svědek N. spolu s dalším neztotožněným policistou proto navázali kontakt s O. K. a požádali ho o obstarání samopalů. Ten se následně obrátil na stěžovatele, jenž slíbil, že zbraně sežene.

Obecné soudy se při hodnocení postupu policie spokojily pouze s poznatkem policistů, že se stěžovatel a spolu odsouzený K. zabývali obchodem se zbraněmi. Z obsahu spisového materiálu přitom nelze zjistit, že by příslušné orgány měly pádné důvody podezírat stěžovatele z účasti na obchodování se zbraněmi. Z jeho rejstříku trestů vyplývalo, že byl v minulosti vícekrát soudně trestán, ne však pro trestnou činnost v souvislosti s obchodováním se zbraněmi. Nic nenasvědčuje ani tomu, že by měl v období před kontaktem s policií nějaké zbraně, ty si totiž i podle výpovědi O. K. obstarával až na jeho žádost. Nelze opomenout ani skutečnost, že u stěžovatele nebyly při domovní prohlídce žádné zbraně nalezeny. Ze žádných zjištěných skutečností nevyplývá, že by policisté stěžovatele znali, naopak s ním vstoupili do kontaktu až prostřednictvím O. K. Odsouzen byl pouze za jednání, při němž spolupůsobili policisté.

Ze skutkového stavu zjištěného nalézacím soudem vyvodil Ústavní soud závěr, že policisté se neomezili při použití operativně pátracích prostředků na čistě pasivní přezkoumání údajně páchané trestné činnosti, ale působili na odsouzeného K. a zprostředkovaně i na stěžovatele vlivem, který je přivedl ke spáchání trestného činu, za nějž byli odsouzeni.

⁶¹ Rozsudek ze dne 9. června 1998, stížnost č. 25829/94, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 1998-IV.

Ústavní soud považoval za potřebné uvést, že Listina ani trestní řád nebrání tomu, aby ve stádiu před zahájením trestního stíhání, pokud to povaha trestné činnosti ospravedlňuje, byly využity operativně pátrací prostředky. Policejní orgány nesmí jejich využíváním vyvolat trestnou činnost nebo se jiným způsobem aktivně podílet na utváření skutkového děje tak, aby podněcovaly či usměrňovaly do té doby neexistující úmysl pachatele daný trestný čin spáchat. Je nepřípustné, aby policejní orgány jako orgány státu naváděly jiného ke spáchání trestné činnosti, posilovaly jeho vůli spáchat trestný čin či mu jakoukoli formou pomáhaly. Je totiž nepřípustným porušením čl. 39 Listiny, pakliže jednání státních orgánů (Policie ČR) se stává součástí skutkového děje, celé posloupnosti úkonů, z nichž se trestné jednání skládá (např. provokace či iniciování trestného činu). Ústavní soud proto spatřil v postupu obou obecných soudů nejen porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, ale i porušení čl. 8 odst. 2, a čl. 39 Listiny s přihlédnutím k čl. 90 a čl. 95 odst. 1 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“).

V rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 143/02 (ze dne 17. července 2002) Ústavní soud uvedl, že o policejní provokaci se může jednat toliko v případě, kdy neexistuje žádné podezření, že určitá osoba páchá či hodlá spáchat trestný čin a policie záměrně vyvolá rozhodnutí konkrétní osoby trestný čin spáchat a pro to vytvoří předpoklady. V této souvislosti je podstatné, že první kontakt mezi svědkem Ing. B. a Inspekcí MV neiniciovala Inspekce MV, nýbrž to byl svědek, který na jednání stěžovatele upozornil.

Není rozhodující, že Inspekce MV stěžovatele sledovala dříve, než se setkala se svědkem Ing. B. Podstatná je skutečnost, že to byl tento svědek, kdo policii upozornil na jednání stěžovatele spočívající v tom, že svědka upozorňoval na jemu hrozící trestní stíhání a vzetí do vazby, naznačoval možnost toto nebezpečí odvrátit a současně se zmiňoval o svých nákladech spojených s činností ve prospěch svědka, což svědek považoval důvodně za žádost o to, aby stěžovateli za jeho snahu zaplatil.

V rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 323/04 (ze dne 13. ledna 2005) byl stěžovatel odsouzen pro pokus trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů. Trestného činu se měl dopustit tím, že nabízel osobám vystupujícím pod krycími jmény Petr a Rony, příslušníkům kriminální policie Spolkového ministerstva vnitra Rakouské republiky, 500 gramů heroinu za částku 28 000 DM.

Podle tvrzení stěžovatele policie věděla, že se pohybuje na drogové scéně a místo aby neprodleně v souladu s ustanovením § 160 odst. 1 trestního řádu zahájila jeho trestní stíhání za pouliční prodej drog, vyprovokovala jej objednávkou většího množství drog ke spáchání závažnější trestné činnosti. Petr přitom trval na tom, aby stěžovatel dodal původně dohodnutých 500 gramů heroinu, jakkoliv stěžovatel nabízel pouze 250 gramů.

Ústavní soud se neztotožnil s názorem stěžovatele, že policejní orgány se aktivně podílely na jeho trestné činnosti, vyprovokovaly jej k ní a tím přispěly k přísnější právní kvalifikaci jeho jednání. Nelze přehlédnout, že jak na počátku, tak v dalším průběhu páchaní trestné činnosti to byl především samotný stěžovatel, kdo opakovaně navazoval telefonickými rozhovory kontakty se skrytým policistou, určoval čas a místo schůzek, obstarával dodávku drogy a přebíral peníze. Sám rovněž určil množství nabízené drogy i její cenu. Toto jednání stěžovatele bylo opakované a velmi aktivní a bylo motivováno výhradně ziskuchtivostí stěžovatele, nikoliv údajným "tlakem" policie. I když jednání policistů, vystupujících v trestním řízení jako Petr a Rony, tvořilo v daném případě jeden z dílčích elementů celkového průběhu události, nelze je pokládat za určující či podstatný prvek trestného činu. Samotná skutečnost, že pachatel v tomto případě jednal v omylu o skutečné identitě osob kupujících drogy, není pro posouzení trestnosti relevantní. Ústavní soud, aniž by obecně zpochybňoval závěry vyslovené v dřívějším nálezu sp. zn. III. ÚS 597/99, dospěl k závěru, že skutkové okolnosti nyní posuzovaného případu jsou odlišné a nenaplňují znaky tzv. "policejní provokace".

Stěžovatelovou námitkou, že byl k trestné činnosti vyprovokován nezjištěnou osobou jménem Eva, která zřejmě působila jako policejní agentka, se obecné soudy zabývaly a přesvědčivým způsobem ji vyvrátily. Nálezací soud konstatoval, že svědek, příslušník Policie ČR a svědkové s utajenou totožností Petr a Rony shodně uvedli, že žádá Eva v této věci nikdy nevystupovala, výpověď stěžovatele v tomto ohledu označil soud za nevěrohodnou, jelikož stěžovatel tvrdil, že Evu neznal a přesto od ní nechtěl peníze za dva balíčky drogy, jež jí měl předat. Rovněž bylo vyvráceno stěžovatelovo tvrzení, že skrytý policista Petr po něm vyžadoval dodání většího množství drogy, než kolik mu nabízel. Z obsahu spisu vyplývá, že stěžovatel sám určil nabízené množství drogy (500 gramů), přičemž pozdější stěžovatelova nabídka, že má k odběru připraveno její poloviční množství, byla z jeho strany pouhým taktickým manévrem, což sám vzápětí přiznal a začal připravovat k prodeji původně nabídnuté množství drogy, jež

dodal o pouhé tři dny později. Jak důvodně uvedl odvolací soud, pokud Petr trval na dodání dohodnutých 500 gramů heroinu, dodalo to jeho vystupování na autenticitě, přičemž v žádném případě se nejednalo z jeho strany o jakýkoliv nátlak na stěžovatele.

Na základě výše uvedených skutečností Ústavní soud podanou ústavní stížnost, jako návrh zjevně neopodstatněný, odmítl.

V rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 1285/07 (ze dne 13. září 2007) Ústavní soud rozhodoval o stížnosti stěžovatele, který byl uznán vinným jednak trestným činem padělání a pozměňování peněz a jednak pokusem trestného činu podvodu, a to za jednání, kterého se měl dopustit (se spolupachatelem) tak, že zčásti sami vyrobili a zčásti si opatřili od dosud neztotožněných osob 74 kusů padělků směnek a k nim příslušných smluv o vkladových účtech, výpisů z účtu, plných mocí pro klienta, doložek o termínovaných vkladech, v celkové nominální hodnotě 19 750 000 000 Kč, které pak nabízeli jako pravé k odkoupení za cca jedno procento jejich nominální hodnoty prostřednictvím M. K., JUDr. V. P. a Z. E.

Ústavní soud konstatoval, že užití předstíraného převodu již ze své podstaty představuje závažný zásah do ústavním pořádkem garantovaných práv, jenž je přípustný jen v případech, kdy zájem společnosti na ochraně před kriminalitou činí takový zásah do práv konkrétního jednotlivce ospravedlnitelným a slučitelným s hierarchií hodnot demokratické společnosti zakotvených v Ústavě a Listině i v příslušných mezinárodních smlouvách. Použití těchto prostředků musí respektovat zásadu přiměřenosti (zdrženlivosti). V případě tzv. předstíraného převodu se navíc jedná o průlom do zásady právní jistoty, která za normálních okolností znamená, že smluvní úkon je činěn po právu, tedy svobodně a vážně, určitě a srozumitelně, pod sankcí neplatnosti. Institut předstíraného převodu je však odůvodněn důležitým zájmem na odhalení, prověření nebo prokázání trestné činnosti, jež s tímto převodem souvisí (blíže viz Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. 5. vydání. Praha: C.H. Beck 2005, str. 1167).

V rozhodnutí (sp. zn. III. ÚS 597/99) Ústavní soud shledal, že státní moc reprezentovaná policií svým jednáním a postupem sama o sobě vytvořila podmínky a navodila situaci se zjevnou snahou případný trestný čin uskutečnit a dokonat. Ústavní soud dále poukázal na to, že určením peněžní částky nabízeného úplatku policejní orgán v podstatě sám předurčil právní kvalifikaci skutku a tím v důsledku i trestní sazbu příslušného trestného činu.

V pozdějších svých rozhodnutích Ústavní soud uvedenou problematiku shrnul tak, že ústavněprávní relevance nabývají až takové postupy policejních orgánů, jež překračují únosnou míru aktivity, jež je dána na jedné straně jejím cílem (příspěvek k odhalení pachatele trestného činu, resp. prokázání trestné činnosti) a na druhé straně - negativně - požadavkem, aby se policejní orgány na trestné činnosti aktivně samy nepodílely ve smyslu jejího iniciování, podněcování či rozvíjení. Jde o to, aby jednání příslušného policisty, byť nutně představuje jeden z dílčích elementů celkového průběhu události, nebylo ztotožnitelné coby určující či podstatný prvek trestného činu.

S odkazem na uvedenou judikaturu Ústavní soud konstatoval, že postup Policie ČR v trestní věci stěžovatele nevykazoval znaky tzv. policejní provokace, tak jak je vymezena výše citovanými nálezy a rozsudkem Soudu (*Teixeira de Castro a další proti Portugalsku*⁶²). Jak obecné soudy dovodily z celé řady dalších důkazů, byl to stěžovatel, kdo od počátku různým osobám padělané směnky za vysoké částky nabízel, přičemž předstíraný převod provedený policií byl ve své podstatě již jen reakcí na tuto trestnou činnost pachatele, kdy policisté vstoupili do děje až poté, co se doslechli o nabídce nákupu směnek od osoby vystupující pod jménem Ch. Z provedeného dokazování před obecnými soudy jasně plyne, že stěžovatel se trestné činnosti dopouštěl, veden ziskuchtivostí, o své vůli a nezávisle na vlivu policie, která toliko „sehrála roli“ poškozených, tedy kupců falešných směnek, jež stěžovatel sám aktivně a intenzivně sháněl.

V rozhodnutí sp. zn. ÚS 141/2010 (ze dne 10. srpna 2010) Ústavní soud rozhodoval ve věci stěžovatelky, která byla odsouzena, za to, že jako posudková lékařka podílející se na řízení a rozhodování o dalším trvání či změnách nároků na vyplácení invalidních důchodů posuzovaných osob si dala slíbit a přijala úplatky. Jak vyplynulo z výpovědi svědka M., tento považoval návrh spolu obžalovaného F. G. od samého počátku za nesmyslný a proto v žádném případě neměl v úmyslu dále na jeho nabídku reagovat. Pokud tak učinil, potom poté, co byl instruován a o to požádán policií.

V rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 607/01 Ústavní soud dospěl k závěru, že jestliže neutrální osoba nabídne občanovi úplatek z policejních peněz a tento občan, který o přijetí úplatku nikdy ani neuvažoval, zlákáán příležitostí, úplatek přijme, lze vytvoření takovéto situace považovat za provokaci. Jestliže ale existují nepřímé důkazy, že určitá

⁶² Rozsudek ze dne 9. června 1998, stížnost č. 25829/94, Sbírnka rozsudků a rozhodnutí 1998-IV.

osoba bere úplatky, je vytvoření takovéto situace pouhým opatřením přímého důkazu, nikoliv provokací. U pachatele, který se podle všeho již několika útoků trestného činu dopustil, nejde ze strany policie o jednání odporující Listině.

Policisté především nesmějí podněcovat k trestným činům. Takovým podněcováním však není např. situace, kdy pachatelé hledali zájemce o koupi heroinu, a když to policie zaregistrovala, předstírala o koupi drogy zájem (I. ÚS 591/01).

Je přípustné, aby jednání policisty tvořilo jeden z dílčích elementů celkového průběhu události, nesmí se však jednat o určující či podstatný prvek trestného činu. V tomto směru Ústavní soud přihlíží k tomu, zda to byl pachatel, kdo ve věci vystupoval aktivně a cílevědomě, včetně toho, zda např. iniciativně navazoval kontakt, navrhoval způsob spáchání činu, rozhodoval o místě, způsobu a konspiraci setkání, požadoval či nabízel konkrétní množství předávané věci, apod. Není přitom vyloučeno, aby ze strany předstírajícího došlo po prvotní aktivitě pachatele k vyjednávání o podmínkách transakce (sp. zn. I. ÚS 151/04).

Ve světle výše uvedeného je zřejmé, že v projednávané věci užití předstíraného převodu při ústavněprávní přezkumu ob stojí, neboť celý čin byl iniciován výhradně ze strany pachatelů, trestná činnost stejného druhu byla stěžovatelce prokázána i v dalších dvou případech, a pro závěr, že by snad úmysl spáchat trestný čin byl v odsouzených vyvolán ze stran policie, žádné indicie neschvědí.

4.2 Shrnutí názorů Ústavního soudu ČR

Ústavní soud považuje policejní provokaci také za nepřipustnou. Ve svých rozhodnutích vychází mimo jiné ze základního rozhodnutí Soudu v problematice policejní provokace *Teixeira de Castro a další proti Portugalsku*⁶³.

Ústavní soud (obdobně jako Soud) uvedl, že Listina ani trestní řád nebrání tomu, aby ve stadiu před zahájením trestního stíhání, pokud to povaha trestné činnosti ospravedlňuje, byly využity operativně pátrací prostředky.

Ústavní soud za nepřipustnou policejní provokaci uvádí takový zásah státu do skutkového děje, jenž ve své komplexnosti tvoří trestný čin, resp. takový podíl státu na jednání osoby, jehož důsledkem je trestní kvalifikace tohoto jednání. Je podstatné, zda policie měla pádné důvody podezřelého podezírat z účasti na konkrétním

⁶³ Rozsudek ze dne 9. června 1998, stížnost č. 25829/94, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 1998-IV.

(obdobném) trestném činu, policie nesmí na podezřelého působit vlivem, který by jej přivedl ke spáchání trestného činu, musí se omezit na čistě pasivní přezkoumání údajně páchané trestné činnosti. Nesmí vyvolat trestnou činnost nebo se jiným způsobem aktivně podílet na utváření skutkového děje tak, aby podněcovala či usměřňovala do té doby neexistující úmysl pachatele daný trestný čin spáchat. Je nepřípustné, aby naváděla jiného ke spáchání trestné činnosti, posilovala jeho vůli spáchat trestný čin či mu jakoukoli formou pomáhala.

O policejní provokaci se může jednat toliko v případě, kdy neexistuje žádné podezření, že určitá osoba páchá či hodlá spáchat trestný čin a policie záměrně vyvolá rozhodnutí konkrétní osoby trestný čin spáchat a pro to vytvoří předpoklady.

Naopak je přípustné, aby jednání policisty tvořilo jeden z dílčích elementů celkového průběhu události, nesmí se však jednat o určující či podstatný prvek trestného činu. V tomto směru Ústavní soud přihlíží k tomu, zda to byl pachatel, kdo ve věci vystupoval aktivně a cílevědomě, včetně toho, zda např. iniciativně navazoval kontakt, navrhoval způsob spáchání činu, rozhodoval o místě, způsobu a konspiraci setkání, požadoval či nabízel konkrétní množství předávané věci, policie nesmí stanovit cenu a tím v důsledku i trestní sazbu příslušného trestného činu.

Za provokaci lze považovat vytvoření takové situace, kdy neutrální osoba nabídne občanovi úplatek z policejních peněz a tento občan, který o přijetí úplatku nikdy ani neuvažoval, zlákáán příležitostí, úplatek přijme. Jestliže ale existují nepřímé důkazy, že určitá osoba bere úplatky, je vytvoření situace popsané shora pouhým opatřením přímého důkazu, nikoliv provokací.

Použití operativně pátracích prostředků musí respektovat zásadu přiměřenosti - zdrženlivosti.

Je patrné, že Ústavní soud obecně nevylučuje zásah policie do jednání pachatele trestného činu, klade však důraz na to, aby policie nepostupovala z vlastní iniciativy a sama jednání pachatele nepodněcovala nebo nevytvářela podmínky pro naplnění určitých znaků skutkové podstaty trestného činu, které by pachatel bez jejího přispění nenaplnil, tedy **nepřekročila únosnou míru aktivity**.

5 AGENT VE SVĚTLE ROZHODNUTÍ NEJVYŠŠÍHO SOUDU ČR A VRCHNÍHO SOUDU V OLOMOUCI

5.1 Rozhodnutí soudů

V rozhodnutí sp. zn. 5 Tdo 1366/2003 (ze dne 11. února 2004) Nejvyšší soud ČR uvedl, že pokud obviněný ještě před setkáním se skrytými vyšetřovateli byl rozhodnut spáchat trestný čin spočívající v prodeji omamné látky občanům cizího státu, tudíž vstupem orgánů policie byl pouze jeho původní záměr realizován, aniž byl k jeho uskutečnění jakýmkoli způsobem veden event. vyprovokován, nemůže obstát námitka obviněného o absenci jeho úmyslu "trestně jednat", neboť tento úmysl dopustit se jednání, které vykazovalo znaky žalovaného trestného činu, projevil obviněný jednoznačně ještě před vstupem policie do kontaktu s ním. Nejednalo se tedy o případ, kdy pachatel až v důsledku aktivity policie se rozhodne spáchat trestný čin, v dané věci tedy policie svou aktivitou nevyvolala u obviněného úmysl dopustit se protiprávního jednání, neboť ke spáchání trestného činu byl již připraven, resp. rozhodnut.

Ústavní soud v této věci rozhodoval pod sp. zn. III. ÚS 323/04 (ze dne 13. ledna 2005).

V rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 6 Tdo 458/2004 (ze dne 20. května 2004) soud konstatoval, že si je vědom nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 597/99, avšak podle jeho názoru není možné aplikovat výrok tohoto nálezu na všechny případy, kdy jednání státu se stává součástí skutkového děje, jelikož při striktním výkladu citované části nálezu, by nemohly být v praxi aplikovány legitimní postupy upravené trestním řádem, jako je např. použití agenta či předstíraný převod.

(V daném případě obviněný ještě před setkáním se svědkem, který byl policistou, a jeho postavení bylo upraveno v souladu se zněním § 158c trestního řádu, byl rozhodnut spáchat trestný čin spočívající v udání padělaných peněz jako pravých a vstupem policisty byl jeho původní záměr realizován, aniž byl k jeho uskutečnění jakýmkoli způsobem veden event. vyprovokován.)

Toto rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR bylo sice zrušeno nálezem Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 491/04, ale z důvodu, že pokud zákon stanoví meze od kdy je možné určité jednání kvalifikovat jako přípravu trestného činu, nelze je překračovat. Ostatními námitkami se Ústavní soud nezabýval.

V rozhodnutí sp. zn. 6 Tdo 1622/2005 (ze dne 28. února 2006) Nejvyšší soud ČR rozhodoval ve věci jednání osoby, která není příslušníkem policie, ale vstoupí do kontaktu s pachatelem trestného činu s vědomím policejních orgánů nebo za jejich řízení. Podstata trestného jednání obviněných, spočívala v tom, že pachatelé usilovali o přisvojení si stavebního stroje prostřednictvím uzavření smlouvy o jeho pronájmu, přičemž součástí skutkových zjištění vyjádřených v odsuzujícím rozsudku bylo i to, že záměr vylákat zmíněný stavební stroj se obviněným nezdařil, neboť poškozená obchodní společnost v této době již jednala v součinnosti s policií, která byla připravena k zásahu v provozovně a blízkosti provozovny.

Součástí dovolací argumentace obviněného M. Š. bylo jeho tvrzení, že v posuzované věci nebylo zjištěno, v jakém stadiu došlo ke spáchání trestné činnosti a zejména jaké stadium bylo v době jednání všech obviněných, kdy do průběhu skutkového děje zasáhla policie.

Nejvyšší soud ČR zdůraznil, že svědek J. T. se obrátil na policii se svým podezřením, že nejde o řádný pronájem stroje, v době, kdy již byl s obviněným J. H. dohodnut termín uzavření smlouvy a předání stroje. Policie ovlivnila svědka J. T. až následně v tom, aby neodmítl uzavření smlouvy a vydání stroje, takže do skutkového děje vstoupila až v jeho závěrečné fázi. Proto Nejvyšší soud ČR nepřisvědčil námitce dovolatele, že by se jednání policie stalo součástí skutkového děje a že by policisté vyprovokovali či iniciovali jednání obviněných.

V rozhodnutí sp. zn. 3 Tdo 634/2006 (ze dne 21. června 2006) Nejvyšší soud ČR uvedl, že v posuzovaném případě sice není pochyb o tom, že Policie ČR vstoupila do zmíněného skutkového děje, na druhé straně však ze skutkových zjištění soudu nevyplývá, že by snad policie sama vyprovokovala trestnou činnost obviněného Ing. P. B. nebo ji jinak nepřípustně iniciovala, tzn. že by její postup byl z tohoto důvodu nezákonný. Z rozhodných skutkových zjištění v posuzované věci totiž mimo jiné vyplývá, že to byl obviněný, který samostatně - bez jakékoliv ingerence policie - kontaktoval Ing. J. N., a žádal po něm nejméně 400 000 Kč pod předstíraným příslibem, že zařídí pro společnost E. předmětnou zakázku.

Vstup Policie ČR do celého případu však měl nepochybně vliv na dokonání trestného činu, když poškozený ještě před tím učinil o jednání dovolatele příslušné

oznámení. Poté byl další děj Policií ČR již monitorován až do závěrečné fáze, kdy dovolatel převzal od poškozeného požadované peníze, přičemž ihned poté byl orgány policie zadržen. Za těchto okolností nemohlo ve smyslu příslušného ustanovení o trestném činu podvodu de facto dojít jak k obohacení dovolatele, tak ani ke způsobení škody na cizím majetku. Podstatné je rovněž to, že ani poškozený v době předávání inkriminované částky již nejednal v důsledku omylu vyvolaného dovolatelem. Lze tedy shrnout, že pachatele nelze činit trestně odpovědným za dokonání trestný čin podvodu v případech, kdy pachatel zpočátku sice jedná samostatně, avšak v důsledku ingerence Policie ČR do další části skutkového děje se vytvoří překážky, jež objektivně vylučují, aby nastaly účinky, s nimiž zákon spojuje dokonání tohoto trestného činu. Není však vyloučeno, aby podle okolností činu bylo jednání pachatele posuzováno jako pokus tohoto trestného činu podle § 8 odst. 1 trestního zákona⁶⁴ (dále jen „trestní zákon“), nebo jeho příprava podle § 7 odst. 1 trestního zákona⁶⁵.

V rozhodnutí sp. zn. 5 Tdo 769/2008 (ze dne 23. července 2008) Nejvyšší soud ČR konstatoval, že za nepřipustnou provokaci lze považovat jen aktivity Policie ČR či jiného státního orgánu, jimiž se ovlivňuje spáchání trestného činu, resp. kterými stát nepřipustně vstupuje do skutkového děje a iniciuje spáchání trestného činu, jeho dokonání nebo rozšiřuje jeho rozsah či následky. Aktivity soukromé fyzické osoby, která nejedná z pověření žádného státního orgánu, nemohou být provokací v uvedeném smyslu, i když vyvolají spáchání trestného činu jinou osobou, ale nanejvýš je lze považovat za návod ve smyslu § 10 odst. 1 písm. b) trestního zákona, který ovšem neznamená beztrestnost navedené osoby.

V rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 5 Tdo 497/2012 – 44 (ze dne 27. června 2012) je uvedeno, že nalézací soud se v odůvodnění svého rozsudku velmi podrobně zabýval nálezem Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 710/2001, přičemž dovodil, že toto rozhodnutí nedopadá na věc obviněných a v této věci není příléhavé. Z prokázaných skutečností vyplývá, že bylo operativní cestou zjištěno, že obviněný Z. J. již v předchozí době nabízel na různých místech, zejména restauracích, nekolikované cigarety, kdy tento poznotek Celní správy ČR byl předán orgánům policie, přičemž

⁶⁴ ČESKO. Zákon č. 140 ze dne 29. listopadu 1961, trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 65, s. 466.

⁶⁵ ČESKO. Zákon č. 140 ze dne 29. listopadu 1961, trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 65, s. 466.

policisté až následně obviněného kontaktovali s žádostí o provedení obchodní transakce s nekolovanými cigaretami.

Podle názoru Nejvyššího soudu ČR však není možné interpretovat nálezy Ústavního soudu tak, že se vztahují na všechny případy, kdy byly v praxi aplikovány legitimní postupy upravené trestním řádem, jako je např. použití agenta či předstíraný převod, neboť v takových případech se vždy příslušní policisté určitým způsobem zapojují do skutkového děje, ale rozhodující je ta část nálezu, která hovoří o tom, že jednání státu (v dané věci Policie ČR) se stává součástí skutkového děje, celé posloupnosti úkonů, z nichž se trestní jednání skládá (např. provokace či iniciování trestného činu, jeho dokonání, apod.), přičemž nepřipustný je takový zásah státu do skutkového děje, jenž ve své komplexnosti tvoří trestný čin. Při opakovaných předstíraných převodech je třeba hodnotit zejména, z jakého důvodu k nim došlo, přičemž v tomto případě to bylo zjevně z toho důvodu, aby byli odhaleni všichni spolupachatelé předmětné trestné činnosti, kteří se postupně na těchto jednotlivých předstíraných převodech jako spolupachatelé svým navazujícím jednáním podíleli. Dále je třeba zdůraznit, že nesmí při takových předstíraných převodech být použito takových metod, jako je jednání bezprostředně vedoucí jiného k spáchání či dokonání trestného činu, ale i zneužívání přátelství, sympatií nebo podobného druhu náklonnosti, neobvyklých lákadel a příležitostí, poskytnutí záruk nebo přesvědčování, že jeho čin nebude trestně stíhán apod. Připustit však nelze ani to, aby policisté aktivně vytvářeli podmínky pro to, aby jimi vytipovaná osoba uskutečnila svůj úmysl trestný čin spáchat, pokud aktivně policie nepředcházelo její jednání, jímž tento úmysl navenek demonstrovala. Z hlediska toho, zda je na místě považovat určitou aktivitu policie za nepřipustnou provokaci trestné činnosti, je zásadní posouzení toho, co vedlo osobu, která se následně dopustila trestněprávně postižitelného činu, k jeho spáchání: jestli se rozhodla sama či společně s dalšími spolupachateli nebo zda k jejímu rozhodnutí přispěla skrytá aktivita policie, popř. zda ve chvíli, kdy se s takovou osobou dostal do kontaktu policista, již měla záměr dopustit se určitého konkrétního jednání naplňujícího znaky některého trestného činu, popř. zda policie přistoupila např. k provedení předstíraného převodu věci až v době, kdy taková osoba již podnikala kroky, které směřovaly ke spáchání trestného činu, anebo dokonce již poté, co již dokonce započala s jeho páčáním.

Na základě zjištěných skutečností nelze dovodit, že by trestná činnost obviněných byla vyprovokována policejním orgánem, když obvinění započali

s vyhledáváním kontaktů a rovněž s páčáním trestné činnosti samostatně bez zásahu policie a teprve poté byli kontaktováni policistou směřujícím k provedení předstíraného převodu. V té souvislosti nelze ani přehlédnout, že se dobrovolně dostavovali na sjednané schůzky a zajišťovali nekolikované cigarety různých značek, navíc sami iniciativně navrhovali i jiné alternativní možnosti prodeje, aniž by k tomu byli policistou jakýmkoli způsobem vedeni. Jednání obviněných přitom bylo opakované, aktivní a motivováno jejich ziskuchtivostí, nikoliv sváděním či dokonce nátlakem policie. I když jednání policisty v tomto případě tvořilo jeden z dílčích elementů celkového průběhu události, nelze je pokládat za určující či podstatný prvek stíhaného trestného činu, ale ani za takovou součást skutkového děje v celé posloupnosti úkonů, z nichž se trestní jednání skládá (např. provokace či iniciování trestného činu apod.), tedy takový zásah státu do skutkového děje, jenž ve své komplexnosti tvoří trestný čin.

Soud ve věci *Bannikova proti Rusku*⁶⁶ připomněl, že je třeba odlišovat na jedné straně vyprovokování trestného činu a na straně druhé použití legitimních utajených technik v průběhu vyšetřování trestných činů. V tomto případě nemůže použití těchto technik znamenat samo o sobě porušení práva na spravedlivý proces, naopak nebezpečí policejní provokace spojené s použitím těchto technik znamená, že jejich použití musí být udržováno v jasných mezích. Státy mají v daném ohledu dva druhy povinností: substantivní povinnost vyvarovat se provokace trestné činnosti a procesní povinnost vypořádat se řádně s případnou námitkou obviněného, že byl k trestnému činu vyprovokován orgánem státu, nejčastěji tedy policií (v podrobnostech srov. Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 771 až 772).

Policie tak využitím předstíraných převodů věcí nevyprovokovala u obviněných spáchání posuzovaného trestného činu, neboť ti měli již podstatně dříve úmysl dopustit se protiprávního jednání, poněvadž již byli rozhodnuti ke spáchání předmětného daňového trestného činu. Jednání policie tak zůstalo pouze na úrovni projeveného zájmu o realizaci obchodu s cigaretami, který však bylo reálné uskutečnit i bez přispění policie a v žádném případě nešlo o situaci, kdy až kontakt policie s obviněnými v nich vyvolal rozhodnutí spáchat trestný čin

I když rozhodnutí nižších soudů byla zrušena, nebylo to z důvodu, že by se jednalo o nepřípustnou policejní provokaci.

⁶⁶ Rozsudek ze dne 4. listopadu 2010, stížnost č. 18757/06.

V rozhodnutí sp. zn. 4 Tdo 107/2013-I. (ze dne 27. února 2013) Nejvyšší soud ČR uvedl, že v právním státě je vyloučeno, aby policie vyvíjela vůči komukoliv přímé aktivity s cílem vyvolat v něm rozhodnutí spáchat trestný čin. Hlediskem pro posouzení, zda se v konkrétním případě jedná o policejní provokaci a zda to byla právě policie, kdo vyvolal spáchání trestného činu, je skutečnost, zda pachatel měl již na počátku v úmyslu spáchat trestný čin, anebo zda ho pojal až v důsledku aktivity policie.

K vyloučení úvah o policejní provokaci musí soud zejména zjistit, jak policie získala informaci o páčání trestné činnosti, od koho se ji dozvěděla, proč pachatele začala kontaktovat.

V rozhodnutí sp. zn. 4 Tdo 162/2013 (ze dne 5. března 2013) Nejvyšší soud ČR konstatoval, že v každém konkrétním případě je nutné posoudit, zda policejní orgán při odhalování trestné činnosti použil nepřípustnou policejní provokaci. O tuto provokaci zpravidla nejde v případě, že na základě provedených důkazů lze dospět k závěru o úmyslu pachatele spáchat konkrétní trestný čin i bez iniciativy policejních orgánů. Případná jejich iniciativa přitom musí směřovat pouze ke zmaření trestného činu, příp. k zabránění jeho následků a k zajištění potřebných důkazů.

V rozhodnutí sp. zn. 15 Tdo 885/2013 (ze dne 13. srpna 2014) Nejvyšší soud ČR rozhodoval ve věci obžalovaných, kteří spáchali zločin tím, že obžalovaný JUDr. R. D. po předchozí vzájemné domluvě s obžalovaným M. J., a obžalovaným D. K., nabídli insolvenčnímu správci částku 750 000 Kč jako úplatek za to, že ve věci žaloby na zaplacení dlužné částky ve výši 30 541 715 Kč, přistoupí na mimosoudní vyrovnání spočívající v zaplacení pouze částky ve výši 6 005 240 Kč, a to i přes případný nesouhlas věřitelského výboru, a tuto nabídku následně zopakoval při dalších schůzkách s Mgr. P. D.

Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 14. 8. 2013 byla věc postoupena velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu k rozhodnutí.

Nejvyšší soud ČR především uvedl, že policejní provokace není právním pojmem a není upravena žádným zákonem. Jde však o pojem, který je používán v judikatuře, odborné literatuře i v publicistice.

Nejvyšší soud ČR dále uvedl, že z právních názorů obsažených v rozhodnutích Ústavního soudu, Soudu a Nejvyššího soudu ČR lze dovodit, že policejní provokace, jako nepřipustná metoda, je aktivní činností policie

- směřující k podněcování určité osoby (fyzické nebo právnické) ke spáchání konkrétního trestného činu s cílem získat usvědčující důkazy a vyvolat trestní stíhání podněcované osoby,

- v jejímž důsledku vzbudí v osobě úmysl spáchat trestný čin, ačkoliv předtím tato osoba žádný takový úmysl neměla a na páchaní provokovaného trestného činu nepomyslela.

Policejní provokací je i taková aktivní činnost policie, již dochází k doplňování chybějících zákonných znaků základní skutkové podstaty určitého trestného činu, k záměrnému podstatnému navýšení rozsahu spáchaného činu podněcovanou osobou, či k jiným způsobem vyvolané změně právní kvalifikace spáchaného činu k tíži podněcované osoby, zejména pokud jde o okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, byť by jinak tato osoba byla ke spáchání činu v obecném smyslu rozhodnuta. Naopak ústavně souladnými jsou shledávány postupy policie, při nichž dochází za zákonných podmínek k realizaci procesních institutů předstíraného převodu a použití agenta, tedy je-li obsahovou náplní její činnosti policejní kontrola. Tak tomu je tehdy, pokud policie předtím, než začne monitorovat či kontaktovat podezíranou osobu se záměrem realizovat procesní instituty předstíraný převod a použití agenta, má k dispozici pádný důvod k domněnce, že je připravován nebo páchán trestný čin a má informace, z nichž vyplývá tento důvod, který musí být policií zadokumentován ve spisovém materiálu.

O policejní provokaci se tudíž nejedná v případech

- pouhého pasivního monitorování připravované nebo probíhající trestné činnosti policií nebo jí pověřenými osobami,

- aktivní účasti policie na probíhající přípravě nebo páchaní trestného činu probíhající za podmínek stanovených trestním řádem ve formě předstíraného převodu a použití agenta, netvoří-li aktivita policistů v probíhajícím ději trestného jednání podstatný nebo určující prvek trestného činu,

- jestliže sám pachatel si počínal aktivně a cílevědomě, např. iniciativně navazoval kontakty se spolupachatelem nebo s poškozenými, navrhoval způsob spáchání

činu, rozhodoval o místě činu, o způsobu spáchání a utajování, o konspiraci, jestliže požadoval či nabízel konkrétní množství předávané věci a konkrétní cenu apod.

Nejvyšší soud ČR z podnětu dovolání všech obviněných zrušil napadený rozsudek krajského soudu. Krajský soud měl posoudit, zda policie vstupem do skutkového děje prostřednictvím jednání Mgr. P. D. nevyprovokovala trestnou činnost nebo ji jinak nepřípustně iniciovala, popř. aktivním jednáním nepřispěla k doplňování chybějících zákonných znaků základní skutkové podstaty předmětného trestného činu či k jiné změně právní kvalifikace tohoto činu k tíži podněcované osoby, byť by jinak tato osoba byla ke spáchání činu v obecném smyslu rozhodnuta. Zváží přitom také skutečnost, do jakého vývojového stadia dospělo jednání obviněných předtím, než insolvenční správce Mgr. P. D. věc oznámil orgánům Policie ČR.

V rozhodnutí sp. zn. 1 To 35/2011 (ze dne 25. srpna 2011) Vrchní soud v Olomouci konstatoval, že za nepřípustnou policejní provokaci, kdy jednání policie iniciuje a navádí jiného ke spáchání trestné činnosti či posiluje vůli pachatelů trestný čin spáchat a tím dochází k ovlivnění spáchání trestné činnosti a následné právní kvalifikaci skutku, není možné považovat to, že policie při předstíraném převodu (§ 158c trestního řádu) stanovila množství drogy, kterou předstírala od pachatele zakoupit, jestliže vycházela při formulaci svého požadavku ze zjištění o připravovaném či již realizovaném rozsahu páčání trestné činnosti jejími pachateli učiněných (např. z údajů o odposlechu telefonních hovorů) v rámci objasňování věci.

V rozhodnutí sp. zn. 8 Tz 39/2013 (ze dne 25. září 2013) Nejvyšší soud ČR projednal stížnost pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti ve prospěch obviněného. V rozhodnutí mimo jiné uvedl, že o policejní provokaci se jedná v případě, že obviněný byl k činu vyprovokován v rámci zkoušky spolehlivosti podle § 41 zákona o inspekci. Proto zkouška spolehlivosti, resp. její výsledek v podobě obrazového a zvukového záznamu či úřední záznam o ní sepsaný nemůže být důkazem ve smyslu § 89 odst. 2 trestního řádu v řízení o trestném činu, k jehož spáchání byl obviněný takto vyprovokován.

Základním smyslem zkoušky spolehlivosti je odhalit případná protiprávní jednání příslušníků a zaměstnanců Policie ČR. Účelem její aplikace není jen odhalení případné trestné činnosti v policii, ale jde jednak o prověření, zda policista v rámci

zkoušky nespáchá jakékoliv protiprávní jednání, nikoliv pouze trestný čin, ale také jde o prověření i obecné kvality plnění úkolů policie podle principů dobré správy (např. úroveň spolupráce uvnitř policie, úroveň jednání s občany, včasné a iniciativní plnění úkolů apod.) Takto mohou pak výsledky jednotlivých zkoušek spolehlivosti, které se zakládají do osobních spisů zkoušených osob, popř. i statistické vyhodnocení zkoušek obecně, být užitečnou zpětnou vazbou pro vedoucí funkcionáře policie mapující nejen sklon či připravenost k protiprávnímu jednání jejich příslušníků, ale také obecnou úroveň plnění jejich úkolů. Zkoušky spolehlivosti tak mohou sloužit také jako nástroj lepšího zaměření vnitřní kontrolní činnosti policie (srov. Vangeli, B. Zákon o Policii České republiky. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 344).

Výsledek zkoušky může být důvodem pro zahájení disciplinárního řízení a může vést až k propuštění ze služebního poměru. Jednání policisty nebo zaměstnance, vůči němuž byla zkouška použita, může být důvodem k zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu, avšak může sloužit jen jako impuls, k tomu, aby bylo na základě procesních prostředků trestního řádu zjišťováno, zda byl policistou spáchán trestný čin. Možnost použít výsledek zkoušky jako důkaz v trestním řízení vedeném o jednání policisty nebo zaměstnance, kterého se dopustil z důvodu použití zkoušky, není zákonem předem vyloučena (§ 89 odst. 2 trestního řádu), ale její použitelnost jako důkazu v trestním řízení vždy závisí na tom, zda lze vyloučit, že se jednalo o provokaci.

Právní řád České republiky přímo nevynezuje, co lze považovat za policejní provokaci, a výslovně se nevyjadřuje k její přípustnosti. Nepřípustným zásahem do skutkového děje by bylo doplňování chybějících zákonných znaků skutkové podstaty určitého trestného činu iniciativou policie, jak bylo vyjádřeno např. u věci *Lüdi proti Švýcarsku*⁶⁷.

Ústavní soud obecně nevyklučuje zásah policie do jednání pachatele trestného činu, klade však důraz na to, aby policie nepostupovala z vlastní iniciativy a sama jednání pachatele nepodněcovala nebo nevytvářela podmínky pro naplnění určitých znaků skutkové podstaty trestného činu, které by pachatel bez jejího přispění nenaplnil.

O policejní provokaci by se nemuselo jednat, jestliže by skrytá policejní aktivita byla pouze reakcí na jednání pachatele, jenž byl schopen čin spáchat nezávisle

⁶⁷ Rozsudek ze dne 15. června 1992, stížnost č. 12433/86, Série A č. 238.

i bez zvláštního přispění ze strany policie, projevil úmysl ho spáchat a tento svůj úmysl začal naplňovat (srov. rozsudek ve věci *Lüdi proti Švýcarsku*⁶⁸).

O provokaci jde tehdy, jestliže některá policejní složka dospěje za situace, kdy žádné konkrétní podezření u určité osoby z přípravy, pokusu či páčání konkrétního trestného činu není dáno, k závěru, že by se za určitých podmínek a okolností mohla takového trestného činu dopustit a pro jeho případné spáchání jí bez jejího vědomí vytvoří předpoklady a podmínky.

Z obsahu spisového materiálu v projednávané věci je zřejmé, že obviněný v době, kdy mělo dojít ke spáchání trestného jednání, plnil při výkonu své služby své běžné služební povinnosti a nic nenasvědčovalo tomu, že by chtěl spáchat trestné jednání. Důvodem k jejímu provedení bylo zjištění, že obviněný je zadlužený a splátky dluhů jsou vyšší, než odpovídá jeho příjmu, a peníze si půjčuje od známých, a rovněž poznatek, že se v předcházejícím období ztrácely na obvodním oddělení stravenky a peníze.

Základem skutkových zjištění se tak stal děj, který nebyl přirozeným během událostí, ale celý byl vykonstruován Inspekcí. Obviněný ještě před tím, než došlo k realizaci zkoušky spolehlivosti, nebyl rozhodnut spáchat předmětný trestný čin, tzn. ponechat si věci z nálezu předaného mu v rámci plnění pracovních povinností. Obviněný jednal údajně protiprávně (ani tato otázka totiž nebyla z výsledku zkoušky spolehlivosti jednoznačně prokázána) až na základě aktivity inspektora, a to pouze v důsledku situace navozené během zkoušky spolehlivosti. Tedy teprve až po takto simulovaném ději se měl rozhodnout spáchat uvedený trestný čin, což je již situací, v níž jsou zřejmé výrazné prvky provokace.

Na základě těchto skutečností Nejvyšší soud ČR shledal, že v projednávané věci šlo o skutek, jenž byl vybudován na základě zkoušky spolehlivosti, a tudíž se jedná o vybočení z přesně stanovených hranic, v jejichž rámci má probíhat zákonný a zároveň spravedlivý proces (zaručený čl. 6 odst. 1 Úmluvy) vymezený pravidly zakotvenými v trestním řádu, neboť se jednalo o čin iniciovaný policií, a tedy provokaci. Navíc z okolností v této věci zjištěných je zjevné, že před podáním návrhu na potrestání nebyly známy takové poznatky, které by svědčily o konkrétním podezření, že se obviněný dopouští nezákonné činnosti, kterou by předmětná zkouška spolehlivosti měla odhalit. Jejím účelem bylo pouze obviněného k protiprávnímu jednání vyprovokovat.

⁶⁸ Rozsudek ze dne 15. června 1992, stížnost č. 12433/86, Série A č. 238.

V rozhodnutí sp. zn. 3 Tz 61/2013 (ze dne 18. prosince 2013) Nejvyšší soud ČR nepřisvědčil tvrzení ve stížnosti pro porušení zákona o rozpornosti mezi důkazy a zabýval se i procesní použitelností zkoušky spolehlivosti jako důkazu ve smyslu § 89 odst. 2 trestního řádu⁶⁹. Zdůraznil, že možnost použít výsledku zkoušky jako důkaz v trestním řízení vedeném o jednání policisty nebo zaměstnance, kterého se dopustil z důvodu použití zkoušky, není zákonem předem vyloučena (§ 89 odst. 2 trestního řádu), ale její použitelnost jako důkazu v trestním řízení vždy závisí na tom, zda lze vyloučit, že se jednalo o provokaci. Při projednávání přestupku to byl právě obviněný, kdo otázkami prověřoval způsob práce řidiče za účelem zjištění, zda by bylo možné celou věc řešit mimo sankce stanovené v přestupkovém řízení. Byl to také obviněný, kdo navrhl vyřešení celého případu mimo blokové řízení, a byl to obviněný, kdo si o peníze řekl. Za této situace je nepochybné, že ze strany inspektora se jednalo o pasivní jednání, nikterak nepodněcující obviněného k trestnému jednání. S ohledem na předchozí poznatky o možném podezření z trestné činnosti policisty, kterou měla zkouška spolehlivosti odhalit, lze konstatovat, že na straně orgánů činných v trestním řízení nelze v takovémto jednání spatřovat provokaci. Oproti výše citovanému rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tz 39/2013 uvedl, že v nyní projednávané věci se jednalo o prověření konkrétního podezření z páchaní trestné činnosti obviněným při výkonu služby, kdežto ve věci zmíněného rozhodnutí žádné poznatky svědčící konkrétnímu podezření, že se obviněný dopouští nezákonné činnosti, kterou by zkouška spolehlivosti měla odhalit, známy nebyly.

5.2 Shrnutí rozhodnutí soudů

Zásadní rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ve věci policejní provokace jsou z let 2012, 2013 a 2014.

Nejvyšší soud ČR uvedl, že policejní provokace, jako nepřípustná metoda, je aktivní činností policie směřující k podněcování určité osoby ke spáchání konkrétního trestného činu s cílem získat usvědčující důkazy a vyvolat trestní stíhání podněcované osoby, v jejímž důsledku vzbudí v osobě úmysl spáchat trestný čin, ačkoliv předtím tato

⁶⁹ ČESKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 528.

osoba žádný takový úmysl neměla a na páchání provokovaného trestného činu nepomyslela.

Policejní provokací je i taková aktivní činnost policie, jíž dochází k doplňování chybějících zákonných znaků základní skutkové podstaty určitého trestného činu, k záměrnému podstatnému navýšení rozsahu spáchaného činu podněcovanou osobou, či k jiným způsobem vyvolané změně právní kvalifikace spáchaného činu k tíži podněcované osoby, zejména pokud jde o okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, byť by jinak tato osoba byla ke spáchání činu v obecném smyslu rozhodnuta (určování nebo navyšování ceny, resp. úplatku). Stanovení ceny, resp. výše úplatku policií je možné, byla-li cena zboží, resp. výše úplatku zjištěna operativní cestou.

Při předstíraných převodech (použití agenta), aby se nejednalo o policejní provokaci, nesmí být použito takových metod, které jiného bezprostředně vedou ke spáchání či dokonání trestného činu (např. zneužívání přátelství, sympatií nebo podobného druhu náklonnosti, neobvyklých lákadel a příležitostí, poskytnutí záruk nebo přesvědčování, že jeho čin nebude trestně stíhán apod.).

K vyloučení úvah o policejní provokaci musí soud zejména zjistit, jak policie získala informaci o páchání trestné činnosti, od koho se ji dozvěděla, proč pachatele začala kontaktovat. Důkaz získaný v rámci provedené policejní provokace je nepoužitelný v trestním řízení vedeném proti vyprovokované osobě.

Naopak ústavně souladnými jsou shledávány postupy policie, je-li obsahovou náplní její činnosti policejní kontrola. Tak tomu je tehdy, pokud policie předtím, než začne monitorovat či kontaktovat podezíranou osobu, má k dispozici pádný důvod k domněnce, že je připravován nebo páchán trestný čin, který musí být policií zadokumentován ve spisovém materiálu.

O policejní provokaci se tudíž nejedná v případech pouhého pasivního monitorování připravované nebo probíhající trestné činnosti policií nebo jí pověřenými osobami, netvoří-li aktivita policistů v probíhajícím ději trestného jednání podstatný nebo určující prvek trestného činu, nebo v případech jestliže sám pachatel si počínal aktivně a cílevědomě, např. iniciativně navazoval kontakty se spolupachateli nebo s poškozenými, navrhoval způsob spáchání činu, rozhodoval o místě činu, o způsobu spáchání a utajování, o konspiraci, jestliže požadoval či nabízel konkrétní množství předávané věci a konkrétní cenu apod.

Při opakovaných předstíraných převodech je třeba hodnotit zejména, z jakého důvodu k nim došlo, přičemž v případě kdy je to zjevně z toho důvodu, aby byli odhaleni všichni spolupachatelé předmětné trestné činnosti, kteří se postupně na těchto jednotlivých předstíraných převodech jako spolupachatelé svým navazujícím jednáním podíleli, nejedná se o policejní provokaci.

Aktivity soukromé fyzické osoby, která nejedná z pověření žádného státního orgánu, nemohou být provokací v uvedeném smyslu, i když vyvolají spáchání trestného činu jinou osobou, ale nanejvýš je lze považovat za návod ve smyslu § 24 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku⁷⁰, který ovšem neznamená beztrestnost navedené osoby.

Pachatele nelze činit trestně odpovědným za dokonáný trestný čin v případech, kdy pachatel zpočátku sice jedná samostatně, avšak v důsledku ingerence Policie ČR do další části skutkového děje se vytvoří překážky, jež objektivně vylučují, aby nastaly účinky, s nimiž zákon spojuje dokonání tohoto trestného činu. Není však vyloučeno, aby podle okolností činu bylo jednání pachatele posuzováno jako pokus tohoto trestného činu podle § 21 trestního zákoníku⁷¹, nebo jeho příprava podle § 20 trestního zákoníku⁷².

Nejvyšší soud ČR rozhodl, že o policejní provokaci se jedná také v případě, že podezřelý byl k činu vyprovokován v rámci **zkoušky spolehlivosti** podle § 41 zákona o inspekci⁷³. Proto zkouška spolehlivosti, resp. její výsledek v podobě obrazového a zvukového záznamu či úřední záznam o ní sepsaný nemůže být důkazem ve smyslu § 89 odst. 2 trestního řádu⁷⁴ v řízení o trestném činu, k jehož spáchání byl obviněný takto vyprovokován.

⁷⁰ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 358.

⁷¹ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 357.

⁷² ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 357.

⁷³ ČESKO. Zákon č. 341 ze dne 6. listopadu 2011, o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 120, s. 4252-4253.

⁷⁴ ČESKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 528.

Základním smyslem zkoušky spolehlivosti je odhalit případná protiprávní jednání příslušníků a zaměstnanců Policie ČR, popř. dalších osob. Výsledek zkoušky může být důvodem pro zahájení disciplinárního řízení a může vést až k propuštění ze služebního poměru. Jednání policisty nebo zaměstnance, vůči němuž byla zkouška použita, může být důvodem k zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu⁷⁵, avšak může sloužit jen jako impuls, k tomu, aby bylo na základě procesních prostředků trestního řádu zjišťováno, zda byl policistou spáchán trestný čin. Možnost použít výsledek zkoušky jako důkaz v trestním řízení není zákonem předem vyloučena (§ 89 odst. 2 trestního řádu⁷⁶), ale její použitelnost jako důkazu v trestním řízení vždy závisí na tom, zda lze vyloučit, že se jednalo o provokaci.

O policejní provokaci by se nemuselo jednat, jestliže by skrytá policejní aktivita byla pouze reakcí na jednání pachatele, jenž by byl schopen čin spáchat nezávisle i bez zvláštního přispění ze strany Generální inspekce bezpečnostních sborů, projevil by úmysl ho spáchat a tento svůj úmysl začal naplňovat.

O provokaci jde tehdy, jestliže některá policejní složka dospěje za situace, kdy žádné konkrétní podezření u určité osoby přípravy, pokusu či páchaní konkrétního trestného činu není dáno, k závěru, že by se za určitých podmínek a okolností mohla takového trestného činu dopustit a pro jeho případné spáchaní jí bez jejího vědomí vytvoří předpoklady a podmínky.

Nicméně zkouška spolehlivosti je legálním a v mezích působnosti zákona o inspekci také legitimním prostředkem, kdežto ostatní policejní provokace je nezákonným, dokonce protiústavním postupem.

Při odhlédnutí od provokace, resp. bylo-li by jednání policisty pouze reakcí na jednání pachatele, lze konstatovat, že znakem základních skutkových podstat nejběžněji se vyskytujících trestných činů, dokumentovaných zkouškou spolehlivosti je úmysl, který musí zahrnovat i opatření vlastního prospěchu. V případě, že tomu tak ve skutečnosti není, ale jen v pachatelově představě, nelze uvedený čin dokonat. Pachatel by tedy jednal ve skutkovém omylu pozitivním ohledně znaku základní

⁷⁵ ČEKSO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit.15.12.2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.

⁷⁶ ČESKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 528.

skutkové podstaty. Jednání pachatele by tak mohlo být trestné jako pokus trestného činu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku⁷⁷.

⁷⁷ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 357.

6 HRANICE MEZI AGENTEM A AGENTEM PROVOKATÉREM

6.1 Agent a agent provokatér v odborné literatuře

Cimr⁷⁸ uvádí, že o provokaci se jedná v případě, kdy orgán policie z toho nebo onoho důvodu usoudí o určité osobě, že by se za určitých okolností mohla dopustit trestného činu, a pro jeho spáchání jí, obvykle za pomoci nastrčené osoby, vytvoří předpoklady a podmínky. Ke spáchání trestného činu by nedošlo, pokud by policie uvedeným způsobem nepostupovala.

Od tohoto postupu je třeba odlišit situaci, kdy policie ze svých zdrojů ví, že určitá osoba páchá trestnou činnost, avšak důkazy o tom nelze opatřit jinak, než za pomoci tzv. osoby jednající ve prospěch policie.

Vyprovokovaný pachatel je beztrestný pro nedostatek materiálního znaku – nebezpečnost jednání pro společnost.

Kratochvíl⁷⁹ nesouhlasí s trestním postihem vyprovokované osoby. Čin policejně vyprovokovaný, z pohledu osoby takto vyprovokované, který je formálně pokusem, ve skutečnosti objekty trestněprávní ochrany nezasahuje, neboť to v důsledku zjištěné policejní provokace činí provokatér. Proto nemůže být vyprovokovaný čin ani společensky nebezpečný.

Policejní provokatér by měl být nepřímým pachatelem, „živým nástrojem“ by se stal vyprovokovaný.

Sotolář⁸⁰ uvádí, že o nezákonné policejní provokaci je důvod uvažovat především v souvislosti s iniciací určitého trestněprávně postižitelného jednání policií. V tomto kontextu je nepřípustné každé vyvolání trestného činu policií a každé takové její přispění ke spáchání trestného činu protiprávní. To pochopitelně neznamená, že aktivity policie nemohou ovlivnit průběh skutkového děje i v případech kdy do něj

⁷⁸ CIMR, V. K zákonosti provokace trestného činu policejními orgány. *Trestní právo*. 2001, č. 2, s. 14.

⁷⁹ KRATOCHVÍL, V. Policejní provokace „trestného činu“ z pohledu právního a ústavněprávního. *Trestní právo*. 2001, č. 10, s. 2-10.

⁸⁰ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., WORATŠCHOVÁ, V. Posuzování policejní provokace. *Trestněprávní revue*. 2002, č. 11, s. 313-321.

zasáhnou s určitým časovým odstupem až poté co pachatel začal podnikat kroky směřující k uskutečnění jeho záměru spáchat trestný čin. Tyto zásahy ale mají jinou povahu, než je samotné iniciování nebo dokonce zosnování trestněprávně postižitelného jednání. Nejde přitom o to, že by aktivity policie v pokročilejších stádiích páchaní trestněprávně postižitelných činů nemohly rovněž vybočit z právního rámce, ale jejich důsledkem nemusí být nepoužitelnost všech opatřených důkazů.

Chmelík⁸¹ shrnul problematiku policejní provokace následovně.

- Nezákonné jsou všechny zastřené policejní postupy podněcující konkrétní osobu ke spáchání trestného činu, tedy vyvolávající v ní úmysl spáchat trestný čin, kterého by se jinak nedopustila.

- Policejní iniciování nebo podněcování ke spáchání trestného činu je postupem protiprávním, který je v rozporu s Listinou a Úmluvou. Je popřením práva na spravedlivý proces.

- Důkazy o vině opatřené policejní provokací jsou důkazy nepoužitelnými. Za trestný čin vyprovokovaný policií nelze jeho pachatele stíhat.

- O policejní provokaci nepůjde, když se jedná o skrytou policejní činnost jako reakci na jednání pachatele, který projevil úmysl čin spáchat i bez přispění ze strany policie a tento svůj úmysl alespoň začal uskutečňovat.

- Ovlivnění již probíhajícího skutkového děje policií, jímž jsou naplňovány znaky určitého trestného činu, není samo o sobě důvodem beztrestnosti takto ovlivněného jednání pachatele a není porušením práva na spravedlivý proces.

- Nevybočí-li skrytá policejní aktivita z mezí zákonnosti, je třeba jednání pachatele takto ovlivněného skrytou policejní aktivitou posoudit podle obecných zásad skutkového omylu. Policie však nesmí ani v průběhu skutkového děje iniciovat naplnění kteréhokoliv znaku skutkové podstaty trestného činu, k němuž jednání pachatele směřuje. Učiní-li tak, nelze za tu část jednání, která je iniciována policií, pachatele odsoudit.

⁸¹ CHMELÍK, J. Úvahy k agentu provokatérovi a korunnímu svědkovi. *Kriminalistika*. 2005, č. 1, s. 69-75.

- Jednání policisty, který užije skryté provokace proti konkrétní osobě, je zaviněným jednáním, ze kterého nelze dovozovat beztrestnost. Podmínky hmotněprávní exempce policisty jsou dány výslovně zákonem.

- Uplatnění předstíraného převodu musí předcházet aktivní jednání ve formě nabídky nebo poptávky ze strany podezřelé osoby.

- Policejní provokací rozumí záměrné, aktivní podněcování nebo navádění či jiné iniciování spáchání trestné činnosti druhé osoby, která by jinak protiprávně nejednala.

- Je nepřijatelné, aby státní moc svým jednáním a postupem vytvořila podmínky a navozovala situaci se zjevnou snahou, aby konkrétní osoba určitý trestný čin spáchala. Stát tak prostřednictvím policejního orgánu na sebe bere pravomoc rozhodovat, zda určitý fyzický subjekt spáchá či nespáchá trestný čin. Stát tak nepřijatelně zasahuje do volního rozhodování člověka a nepřijatelně zasahuje do jeho práv a svobod.

Chmelík⁸² současně konstatoval, že je nepochybně nepřijatelné použití jakýchkoli forem psychického zpracování osoby s cílem vzbudit v ní vůli, přesvědčení o potřebnosti a výhodnosti spáchat trestný čin a jiné zastřené praktiky podněcovající konkrétní osobu ke spáchání trestného činu nebo aktivně umožňující její spáchání. Za klíčové otázky pro posouzení trestní odpovědnosti lze považovat⁸³:

1. zda existoval na počátku jednání úmysl pachatele spáchat trestný čin, nebo zda jej pojal až v důsledku policejní provokace,

2. zda pachatel jedná z podnětu policie nebo z vlastní svobodné vůle,

3. zda jednání naplňující skutkovou podstatu konkrétního trestného činu by spáchal i bez podnětu policie,

4. zda by čin mohl pachatel objektivně, fakticky realizovat i bez přispění policejní provokace. Za pouhý úmysl spáchat trestný čin nelze nikoho postihnout, aniž by jej mohl objektivně spáchat bez přičinění policie.

⁸² CHMELÍK, J., TOMICA, Z. *Korupce a úplatkářství*. Praha : Linde Praha, a. s., 2011, s. 221 – 222.
⁸³ Srovnej SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., WORATSCHOVÁ, V.: Posuzování policejní provokace. *Trestněprávní revue*, 2002, č. 11, s. 313.

Nejedlý⁸⁴ reagoval ve svém článku na návrh poslanců na zavedení agenta provokatéra u korupčních trestných činů. Zákaz formulovaný Soudem a Ústavním soudem se evidentně vztahuje výhradně na provokaci organizovanou státem, tzn. na provokaci policistů a státních agentů, mezi které patří i soukromé osoby spolupracující s policií. Soukromá provokace, ke které nedochází na pokyn či pod kontrolou policie a státních orgánů, však zakázaná není.

Tento závěr nepřímo vyplývá z většiny judikátů, které se zabývají výhradně policejní provokací, případně provokací osob jednajících na pokyn státu. Ponecháme-li stranou skutečnost, že není konzistentní považovat odsouzení za policií vyprovokovaný trestný čin za nespravedlivé, a odsouzení za soukromou osobou vyprovokovaný trestný čin za spravedlivé, není bezvýznamné, že Soud v této věci naznačil určité rezervy vůči soukromé provokaci v případech, kdy se novináři nadměrně či systematicky uchylují k provokaci, aniž by byli sami podrobena trestnímu stíhání, a policie tak de facto těží z takto získaných důkazů.

Z pohledu aktuální judikatury je však míra tolerance Soudu dosti nejednoznačná, když ve věci *Shannon proti Spojenému království*⁸⁵ novinář provokatér měl údajně na kontě již 89 úspěšných odsouzení osob, které vyprovokoval, aniž by byl sám stíhán. Soudu to ale nestačilo a shledal stížnost zjevně neopodstatněnou.

Případné zavedení institutu agenta provokatéra do českého právního řádu a jeho užívání „pouze“ za účelem tzv. testů integrity u státních úředníků či politiků, kdy vyprovokované skutky by nebyly postihovány trestněprávní cestou, ale sankcemi typu zbavení funkce či doživotní zbavení možnosti vykonávat některý typ funkcí a povolání, tak potenciálně spadá z titulu závažnosti sankce do aplikačního pole čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Pakliže jednou z legitimních funkcí demokratického právního státu bezpochyby je ochrana společnosti před různými nebezpečnými činnostmi, je nemyslitelné, aby prostředkem takové ochrany bylo vytváření zatím neexistující trestné činnosti. Umělé vyvolávání trestné činnosti je v rozporu se smyslem a posláním institutu trestního práva jako takového: trestní právo má postihovat existující trestnou činnost, případně jí předcházet inkriminací určitého typu chování, nikoli přispívat k jejímu vytváření.

⁸⁴ NEJEDLÝ, J. Proč je třeba odmítnout zavedení institutu agenta provokatéra do českého právního řádu. *Trestněprávní revue*. 2010, č. 6, s. 178 - 181.

⁸⁵ Rozhodnutí o přijatelnosti ze dne 6. dubna 2004, stížnost č. 67537/01, Sbirka rozsudků a rozhodnutí 2004-IV.

Policejní provokace rovněž odporuje principu presumpce neviny, který je jedním ze základních principů demokratického právního státu, když umožňuje potrestání vyprovokované osoby za skutek, u kterého není dáno, že by se jej byla dopustila, kdyby nebyla vyprovokována. Institut státní provokace naopak vychází z principu trestnosti samotné náchylnosti či dispozice jednotlivce ke spáchání trestné činnosti.

Rozlišování mezi policejní provokací a provokací soukromou přitom není přesvědčivé. Zatímco námitka soukromé provokace nemůže automaticky sloužit jako okolnost vylučující protiprávnost činu, účelová provokace ke spáchání trestného činu ze strany např. novinářů s cílem dotčenou osobu poškodit by neměla být tolerována.

Karabec⁸⁶ ve svém článku k provokaci trestného činu cituje jiné autory (např. Kratochvíla, Chmelíka, Cimra a také uvádí citace z diplomové a rigorózní práce). K samotné provokaci konstatuje, že se jedná o takové jednání agenta, které by v jiném vzbuzovalo rozhodnutí spáchat trestný čin. Cituje definici Kratochvíla – provokací je zpravidla utajený postup policie, jehož důsledkem je čin spáchaný jinou osobou, jenž se stal předmětem jejího následného trestního jednání nebo který se takovým stát měl – definici Chmelíka – záměrné, aktivní podněcování nebo navádění či jiné iniciování spáchání trestné činnosti druhé osoby, která by jinak protiprávně nejednala – a definici Cimra – činnost policie jako orgánu státu směřující k tomu, aby byl v nějaké osobě bez její vědomosti o provokaci vyvolán úmysl spáchat trestný čin, jehož by se jinak nedopustila.

Kmec⁸⁷ uvádí, že je-li Soud konfrontován s námitkou provokace, jeho prvním krokem by mělo být přesvědčit se, zda by k trestnému činu došlo, kdyby nebylo zásahu orgánu státu. Policejní provokaci přitom Soud definoval jako situaci, kdy agent – ať již přímo člen ozbrojených složek nebo osoba jednající podle jeho instrukcí – se neomezí na pouhé vyšetřování trestné činnosti čistě pasivním způsobem, ale – aby získal důkazy a mohl zahájit trestní stíhání – vyvine na daný subjekt takový vliv, že jej pobídne

⁸⁶ KARABEC, Z. Použití agenta proti organizovanému zločinu. *Trestněprávní revue*. 2011, č. 8, s. 224-236.

⁸⁷ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech*. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 771 – 775.

ke spáchání trestného činu, ke kterému by jinak nebylo došlo *Ramanauskas proti Litvě*⁸⁸.

Při zjišťování, zda činnost agenta byla čistě pasivní (*essentially passive/purement passive*), Soud zkoumá důvody, pro které byla tajná operace nařízena, a chování státních orgánů, které ji prováděly. Zatím se v této souvislosti jedná hlavně o to, zda existovalo objektivní podezření, že stěžovatel je zapojen do trestné činnosti, nebo zda je predisponován k páčání trestné činnosti (*Bannikova proti Rusku*⁸⁹; samotná predispozice však nemusí být dostatečná, srov. např. *Burak Hun proti Turecku*⁹⁰). Jakákoli předběžná informace o již existujícím záměru spáchat trestný čin musí být ověřitelná; státní orgány musejí být kdykoli schopné prokázat, že měly dobré důvody tajnou operaci zahájit (*Malininas proti Litvě*⁹¹). Skutečnost, že osoba již byla v minulosti odsouzena, sama o sobě není dostatečná jako indicie, že v trestné činnosti pokračuje (*Constantin a Stoian proti Rumunsku*⁹²). Naopak dostatečnou indicií v tom směru, že stěžovatel vyvíjí trestnou činnost nebo má v úmyslu ji spáchat, vzhledem k okolnostem byl poznatek, že stěžovatel byl dobře obeznámen s aktuálními cenami drog a také že byl schopen drogy obratem zajistit (*Shannon proti Spojenému království*⁹³).

Dalším faktorem, který hraje roli, je okamžik, ve kterém do děje vstoupily orgány státu, tedy zejména zda se pouze „přidaly“ k již probíhající kriminální činnosti, nebo zda ji samy vyvolaly (*Bannikova proti Rusku*⁹⁴). Tento faktor hraje roli zejména v oněch nikoli nepočetných případech, kdy se na policii obrátí soukromá osoba s informací o připravované či probíhající trestné činnosti, do níž se policejní orgány určitým způsobem zapojí s cílem získat potřebné důkazy. Tak tomu bylo ve věci *Mareš proti České republice*⁹⁵. Stěžovatel, v dané době vysoký policejní důstojník, měl podle obžaloby v osobě K. B. vyvolat dojem, že je schopen zajistit, aby dotyčný nebyl vzat do vazby a následně trestně stíhán. Měl zároveň naznačit, že za to očekává bližší nedefinovanou finanční částku. K. B. však kontaktoval policii, která na věc upozornila Inspekci MV. K předání peněz obstaraných inspekcí pod jejím dohledem skutečně došlo

⁸⁸ Rozsudek ze dne 5. února 2008, stížnost č. 74420/01, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 2008-III.

⁸⁹ Rozsudek ze dne 4. listopadu 2010, stížnost č. 18757/06.

⁹⁰ Rozsudek ze dne 15. září 2009, stížnost č. 17570/04.

⁹¹ Rozsudek ze dne 1. července 2008, stížnost č. 10071/04.

⁹² Rozsudek ze dne 29. září 2009, stížnosti č. 23782/06 a 46629/06.

⁹³ Rozhodnutí o přijatelnosti ze dne 6. dubna 2004, stížnost č. 67537/01, Sbíрка rozsudků a rozhodnutí 2004-IV.

⁹⁴ Rozsudek ze dne 4. listopadu 2010, stížnost č. 18757/06.

⁹⁵ Rozsudek ze dne 26. října 2006, stížnost č. 1414/03.

a stěžovatel byl zadržen. Následně byl odsouzen za trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele a přijímání úplatků. Odsouzení ovšem zrušil Ústavní soud (sp. zn. III ÚS 597/99), neboť podle jeho názoru ihned poté, co vzniklo podezření, že žádá o poskytnutí úplatku, měl být stěžovatel obviněn a souzen pro přistižený trestný čin či přípravu k němu nebo pokus o něj. To se však nestalo a policie vytvořila podmínky pro to, aby byl trestný čin dokonán. Svědek ve spolupráci s policií rozhodl o výši peněžní částky a tím i o právní kvalifikaci jednání stěžovatele a trestní sazbě příslušného trestného činu. Podíl státu na jednání osoby, jehož důsledkem je trestní kvalifikace takového jednání označil Ústavní soud za nepřipustné. Stěžovatel byl v novém řízení znovu odsouzen za tytéž trestné činy, tentokrát však již pouze za jednání, které předcházelo předání úplatku. Jeho druhá ústavní stížnost ale byla odmítnuta, neboť podle Ústavního soudu jednání stěžovatele předcházející předání a převzetí předstíraného úplatku, kterým byl již před zásahem policie dokonán trestný čin přijímání úplatku formou žádosti o úplatek, se předchozí nález netýkal (usnesení sp. zn. II ÚS 143/02). Soud v podstatě potvrdil názory Ústavního soudu v obou jeho rozhodnutích. Co se týče zrušovacího nálezu, pouze podotkl, že ve světle své judikatury v dané oblasti nemůže s takovým postupem než souhlasit.

O provokaci k trestnému činu se vůbec nemůže jednat v případě kdy policie na základě anonymní informace, že se v konkrétní restauraci šidí na objemu nalévaných alkoholických nápojů, uskuteční kontrolní nákup, při němž skutečně dojde k přestupku v daném směru. Chybí zde jakékoli nabádání ke spáchání předmětného deliktu (srov. *Kuzmickaja proti Litvě*⁹⁶).

6.2 Hranice mezi agentem a agentem provokatérem ve světle odborných názorů

Autoři odborné literatury považují policejní provokaci za nepřipustnou a za takovouto provokaci považují vytváření předpokladů pro spáchání trestného činu, resp. vyvolání nebo podnícení ke spáchání trestného činu. Rozhodující je počáteční úmysl pachatele, a zda by trestný čin spáchal i bez přispění policie, resp. soukromé osoby, která jednala podle pokynů a pod dohledem policie. Důkazy získané policejní provokací jsou nepřipustné.

⁹⁶ Rozsudek ze dne 10. června. 2008, stížnost č. 27968/03.

Aby jednání policie nebylo provokací, je nutné, aby policie měla poznatky o páchání konkrétní trestné činnosti určité osoby, a za přípustné považují ovlivnění již probíhajícího skutkového děje policií, ale nesmí iniciovat naplnění kteréhokoliv znaku skutkové podstaty trestného činu.

Vyprovokovaný pachatel má být beztrestný, ale policejní provokatér nikoliv, měl by být nepřímým pachatelem.

Nejedlý se zabýval také zkouškami spolehlivosti (testy integrity), které považuje za nepřipustné, v rozporu s čl. 6 Úmluvy⁹⁷, vzhledem k sankcím, kterými jsou zbavení funkce či doživotní zákaz výkonu povolání nebo funkce.

Nejvyšší soud ČR konstatoval⁹⁸, že řízení o propuštění ze služebního poměru podle § 42 odst. 1 písm. d) zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen „služební zákon“), je zvláštním typem řízení, které je upraveno § 183 až 185 služebního zákona. Naproti tomu řízení o kázeňském přestupku nebo o jednání, které mají znaky přestupku, je upraveno § 186 až 189 služebního zákona. Z toho také vyplývá, že řízení o propuštění ze služebního poměru a řízení o kázeňském přestupku jsou dvě samostatná a na sobě nezávislá řízení, která zákon důsledně odděluje. Rozdíl mezi nimi je mimo jiné i v tom, že pro řízení o kázeňském přestupku (a o jednání, které má znaky přestupku) platí, že kázeňský trest nelze uložit příslušníkovi, který již byl za týž skutek pravomocně odsouzen (§ 186 odst. 10 služebního zákona). Naproti tomu ustanovení upravující řízení o propuštění ze služebního poměru podle § 42 odst. 1 písm. d) služebního zákona nic takového nestanoví, takže předcházející pravomocné odsouzení pro týž skutek nebrání tomu, aby bylo přikročeno k propuštění ze služebního poměru podle § 42 odst. 1 písm. d) služebního zákona.

Nicméně autor bakalářské práce si není jist, zda uvedený názor Nejvyšší soudu ČR ob stojí ve světle rozhodnutí Soudu⁹⁹.

⁹⁷ ČESKO. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášená sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 41, s. 1075.

⁹⁸ Např. rozhodnutí ze dne 16. července 2014, sp. zn. 11 Tdo 509/2014.

⁹⁹ *Engel a další proti Holandsku*, rozsudek ze dne 8. června 1976, stížnosti č. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72 a 5370/72, Série A č. 22, nebo *Gradinger proti Rakousku*, rozsudek ze dne 23. října 1995, stížnost č. 15963/90, Série A č. 328-C.

Soud ve věci *Engel a další proti Holandsku*¹⁰⁰ vymezil tři rozhodující kritéria pro definování trestního deliktu

- zjištění, zda vnitrostátní předpisy zařazují předmětný delikt do práva trestního, disciplinárního nebo do obou současně, přičemž toto kritérium je pouze východiskovým a má jen relativní povahu, s výjimkou případů, kdy jsou tyto delikty i vnitrostátním právem definované jako trestné činy (v tomto případě je na ně automaticky aplikován čl. 6 odst. 1 Úmluvy),

- povahu deliktu, a to vzhledem na osobu pachatele, chráněný zájem porušený tímto deliktem (zejména z pohledu zda jde o všeobecný nebo partikulární zájem) a následek, který delikt vyvolal,

- závažnost sankce ukládané za tento delikt, přičemž není rozhodující sankce uložená, ale sankce hrozící. V případě, že obsahem sankce je zbavení osobní svobody, pak tato sankce patří do sféry trestního práva. Výjimkou mohou být pouze sankce, které vzhledem na svůj charakter, dobu trvání a způsob výkonu nemohou být značně škodlivé.¹⁰¹

Současně autor nepovažuje rozhodnutí Soudu ve věci *Pellegrin proti Francii*¹⁰² za příléhavé. Soud v této věci rozhodl (veden snahou učinit konec nejistotě týkající se aplikace garancí čl. 6 odst. 1 Úmluvy na spory mezi státem a jeho zaměstnanci), že z pole působnosti čl. 6 odst. 1 Úmluvy jsou vyloučeny pouze spory zaměstnanců státu, jejichž zaměstnání je charakteristické specifickými činnostmi veřejné správy v míře, v jaké tato správa jedná jako držitelka veřejné moci pověřené ochranou obecných zájmů státu nebo jiných veřejných společenství. Zjevný příklad takových činností představují ozbrojené síly a policie. V praxi se Soud bude v každém případě zabývat tím, zda zaměstnání stěžovatele implikuje - s ohledem na povahu funkcí a odpovědností, které obnáší - přímou nebo nepřímou účast na výkonu veřejné moci a na funkcích, jejichž účelem je ochrana obecných zájmů státu nebo jiných veřejných společenství.

Všechny spory mezi státní správou a zaměstnanci, kteří zastávají zaměstnání implikující účast na výkonu veřejné moci, tudíž unikají z pole působnosti čl. 6 odst. 1 Úmluvy, protože Soud si přeje, aby převážilo funkční kritérium. Pokud jde o spory ve věci důchodů, ty všechny spadají do působnosti čl. 6 odst. 1 Úmluvy, protože, jakmile

¹⁰⁰ Rozsudek ze dne 8. června 1976, stížnosti č. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72 a 5370/72, Série A č. 22

¹⁰¹ SVÁK, J. *Ochrana lidských práv (z pohledu judikatury a doktríny štrasburských orgánů ochrany práva)*. 2. vyd. Bratislava : Eurokódex Poradca podnikateľ'a, 2006, s. 429.

¹⁰² Rozsudek ze dne 8. prosince 1999, stížnost č. 28541/95.

zaměstnanec odejde do důchodu, přetrhl zvláštní pouto, které ho spojovalo se státní správou; nachází se tak, a ještě více jeho právní nástupci, v situaci, která je zcela srovnatelná se situací soukromoprávního zaměstnance.

V této věci Soud posuzoval stížnost stěžovatele, který na základě psychiatrické diagnózy nebyl s definitivní platností schopen služby v zahraničí. Ministerstvo vzalo toto stanovisko na vědomí a oznámilo stěžovateli jeho vyškrtnutí ze seznamu smluvních zaměstnanců. Soud rozhodl, že čl. 6 odst. 1 Úmluvy na projednávanou věc není aplikovatelný.

Toto rozhodnutí lze aplikovat na ostatní důvody propuštění policisty ze služebního poměru, nikoliv však na propuštění ze služebního poměru podle § 42 odst. 1 písm. d) služebního zákona¹⁰³ za jednání, které má znaky trestného činu. Toto rozhodnutí se vztahuje **na soukromoprávní vztahy** státních zaměstnanců a státu. Rozhodnutí o propuštění ze služebního poměru podle § 42 odst. 1 písm. d) služebního zákona¹⁰⁴ má spíše trestní povahu.

Nicméně dále v případě *Vilho Eskelinen a další proti Finsku*¹⁰⁵ Velký senát Soudu rozhodl, že judikaturu je třeba dále rozvinout a aplikovatelnost čl. 6 Úmluvy na spory mezi státem a jeho zaměstnanci posoudit podle nových kritérií. Aby tyto spory byly vyloučeny z působnosti čl. 6 Úmluvy, je třeba splnit dvě kumulativní podmínky, které musí prokázat stát. Vnitrostátní právo musí výslovně tyto spory z působnosti soudů vyloučit a toto vyloučení musí být objektivně ospravedlnitelné zájmem státu. Pouhý fakt, že daná osoba vykonává státní moc, nebude postačovat. Stát musí prokázat, že předmět sporu se týká výkonu státní moci a zvláštního vztahu důvěry a loajálnosti mezi státním zaměstnancem a státem. Proto zásadně nebude vyloučení aplikovatelnosti čl. 6 Úmluvy možné v běžných pracovních sporech, jako například o plat. Pokud závěr Soudu z tohoto případu zobecníme, bude ihned patrné, že rozhodnutí je skutečně revoluční. Ve státech, kde je ústavní stížnost obecně umožněna a kde jejím důsledkem může být zrušení napadeného rozhodnutí, bude čl. 6 Úmluvy, zdá se, aplikovatelný na všechny spory mezi státem a jeho zaměstnanci. To se samozřejmě týká i České republiky. V těchto státech již není „úniku“ z aplikovatelnosti čl. 6 Úmluvy, protože, podle Soudu, možnost podání ústavní stížnosti představuje přístup k Soudu a tak první

¹⁰³ ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 23. září 2003, o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2003, částka 121, s. 5861.

¹⁰⁴ ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 23. září 2003, o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2003, částka 121, s. 5861.

¹⁰⁵ Rozsudek ze dne 19. dubna 2007, stížnost č. 63235/00.

podmínka z případu *Vilho Eskelinen a další proti Finsku*¹⁰⁶ pro vyloučení aplikace čl. 6 Úmluvy nemůže být splněna.¹⁰⁷

¹⁰⁶ Rozsudek ze dne 19. dubna 2007, stížnost č. 63235/00.

¹⁰⁷ Podle komentovaného rozsudku Soudu *Olujic proti Chorvatsku* Janem Kratochvílem.

7 NÁVRHY NA ÚPRAVU POUŽITÍ AGENTA A VYBRANÉ ZAHRANIČNÍ ZKUŠENOSTI

7.1 Návrhy na úpravu agenta v minulosti

Již v roce 2002 předložilo Ministerstvo vnitra vládě České republiky analýzu možností využití testu integrity v podmínkách České republiky, včetně návrhu způsobů a podmínek pro využití tohoto testu.

Test integrity, tedy určitá zkouška čestnosti a korumpovatelnosti pracovníků vybraných profesí, neměl mít trestně právní důsledky. Služební předpisy by stanovily přípustnost takového testu a jeho pravidla s tím, že pokud by osoba testem neprošla nebo ho odmítla, mohlo by to mít dopady jen pro její služební (pracovní) poměr.

Test integrity byl připravován ve dvou různých formách. Užší verze byla založena na institutu „předstírané nabídky úplatku“, širší varianta zahrnovala i institut „vysvětlení majetkových poměrů“. Předpokládalo se využití testu k potlačení korupčního jednání příslušníků bezpečnostních sborů, státních zástupců a soudců, tedy u veřejných činitelů, kteří by měli být vůči korupci i jejím svodům nejodolnější, protože k jejich profesi patří korupci odhalovat a stíhat. Korupční jednání u těchto státních mocenských orgánů je krajně nebezpečné a veřejností je velmi negativně vnímáno.¹⁰⁸

Návrh některých poslanců na změnu trestního řádu a trestního zákoníku (sněmovní tisk č. 988 z roku 2009) navrhoval, jednak aby agentem mohla být jakákoliv fyzická osoba, ale zejména aby agent pokud jde o trestný čin přijetí úplatku (§ 331 trestního zákoníku), trestný čin podplacení (§ 332 trestního zákoníku) a trestný čin nepřímého úplatkářství (§ 333 trestního zákoníku), a zároveň okolnosti nasvědčují tomu, že pachatel by spáchal trestný čin i tehdy, pokud by agent nebyl použit, mohl jiného vybízet ke spáchání trestného činu. Stanovisko vlády (sněmovní tisk č. 988/1 z roku 2009) bylo negativní. Vláda se ve svém nesouhlasu odvolala mimo jiné na judikaturu Soudu a nálezy českého Ústavního soudu, podle nichž je nepřipustné pachatele podněcovat k realizaci toho, co sám nemá v úmyslu konat. Současně uvedla, že při realizaci tohoto oprávnění by bylo velmi problematické obstarání důkazu, který

¹⁰⁸ KARABEC, Z. *Účinnost právních nástrojů proti organizované kriminalitě: (použití agenta)*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 60.

by umožnil jednoznačný a nezvratný závěr, že ovlivňovaná osoba v budoucnu trestný čin spáchá, což mělo být, podle vlády, prakticky vyloučeno.¹⁰⁹

Ministerstvo vnitra v roce 2010 navrhlo zákon o protikorupčních opatřeních (změna trestního řádu, trestního zákoníku a daňového řádu), jehož součástí byly mimo jiné navrženy změny § 158c odst. 1 a § 158e odst. 1 trestního řádu¹¹⁰, jejichž podstatou bylo umožnit policii „Za účelem objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení předstírat zájem podílet se na trestném činu, pokud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že by i bez toho byl takový trestný čin spáchán. Tímto jednáním nesmí být vyvolán úmysl osoby trestný čin spáchat.“ V odůvodnění k těmto návrhům bylo mimo jiné uvedeno „Nově navrhovaná úprava postupu/jednání v rámci provádění předstíraného převodu či použití agenta za účelem zjištění skutečností důležitých pro trestní řízení výslovně zavádí jako podmínku současné splnění dvou podmínek tak, aby využití oprávnění předstírat zájem podílet se na trestném činu“ bylo legitimní a nemohlo být zpochybňováno, či aby nemohlo být považováno za policejní provokaci. Jednak stanoví jako podmínku, že v daném případě zjištěné skutečnosti musí nasvědčovat tomu, že by osoba spáchala daný trestný čin sama (tedy i bez účasti agenta). A dále stanoví, že takovým jednáním/jednáním agenta nesmí být vyvolán úmysl osoby trestný čin spáchat.“¹¹¹ Tento návrh nebyl schválen. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR je nejprve schválila, následně byl návrh zamítnut Senátem Parlamentu ČR a Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR jej již nestihla opětovně projednat před koncem volebního období v roce 2010.

109 POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. Sněmovní tisky. *Sněmovní tisk č. 988 z roku 2009* [online] © 1995-2013 [cit. 2015-01-08] Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&T=988>>.

110 ČEKSO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 15.12.2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.

111 POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. Sněmovní tisky. *Sněmovní tisk č. 1015 z roku 2010* [online] © 1995-2013 [cit. 2015-01-08] Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&T=1015>>.

7.2 Vybrané zahraniční zkušenosti

Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 30. května 2001 sp. zn. 1 StR 42/01¹¹² se týká porušení zásady spravedlivého procesu podle čl. 6 Úmluvy. Obžalovaný se měl dopustit trestné činnosti nedovolené obchodování s omamnými prostředky. Důvěrník policie dal obžalovanému najevo, že má velký zájem získat kvalitní heroin. Obžalovaný nejprve odpověděl zamítavě, že takové obchody jsou nebezpečné. Dva dny poté, kdy si důvěrník stěžoval na údajné problémy s odběrem zboží, pokusil se obžalovaný telefonicky kontaktovat obchodníka s drogami a zorganizoval schůzku obchodníka s důvěrníkem, které se také zúčastnil. Poté došlo ke třem obchodům. Při všech obchodech obžalovaný po telefonické dohodě nastoupil do auta důvěrníka a poté přibrali obchodníka. Obžalovaný měl obdržet provizi jak od důvěrníka, tak i obchodníka. Podle obžalovaného na něm důvěrník obstarání heroínu vyžebrał a sliboval mu provizi.

Senát v této věci konstatoval, že v okamžiku, kdy důvěrník osloví třetí osobu pouze s požadavkem, zda by nemohla obstarat omamné prostředky, aniž by na ni jinak působil, nejedná se ještě o provokaci k trestnému činu. Právě tak se o provokaci nejedná, jestliže jen důvěrník využije zřejmě patrné připravenosti k páchaní nebo pokračování trestného činu. Oproti tomu se o provokaci jedná, jestliže kromě pouhé „spoluúčasti“ působí na pachatele podstatně stimulačně v tom směru, že povzbuzuje jeho odhodlání k trestnému činu nebo zintenzivňuje jeho plánování.

Jestliže intenzita působení tajného policejního agenta dosáhne rozměru provokace k trestnému činu, pak je tato provokace přípustná pouze v případě, je-li důvěrník nasazen proti osobě, která je v míře odpovídající trestnímu řádu podezřelá, že se účastní právě páchaného trestného činu nebo že je odhodlána k budoucímu trestnému činu. Za činnost důvěrníka odpovídá policie, pověří-li jej nějakou činností.

Soud posoudil jednání důvěrníka jako provokaci, neboť zprostředkování s obchodníkem s heroinem na obžalovaném vyžebrał a obžalovaný byl dosud podezřelý pouze z obchodování s hašišem. I když se jedná o stejnou skutkovou podstatu, provokovaný trestný čin obsahuje zvláštní znak, sice druh a množství omamné látky. Nezákonost nabývá daleko většího významu, je-li obchodník s lehkými drogami podněcován k obchodování s drogami tvrdými ve velkém množství.

112 Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 30. května 2001 sp. zn. 1 StR 42/01. *Trestněprávní revue*. Praha : C. H. Beck, 2002, č. 2, s. 54-57. ISSN 1213-5313.

Objasňování závažné trestné činnosti v obchodování s omamnými prostředky, které se vyznačuje skrýváním různých forem obchodování a konspirativními postupy, může být dosaženo jedině prostřednictvím skrytého vyšetřování. Na základě těchto skutečností nemůže být státu zakázáno sáhnout i k prostředku provokace k trestnému činu.

Je-li někdo pouze podezřelý z obchodování s hašišem, pak pokud je využito jeho existujícího odhodlání k trestné činnosti ve smyslu podněcování k obchodu s heroinem, není toto třeba bez dalšího považovat za provokaci. Záleží spíše na tom, jestli se pachatel ihned pustí do zintenzivnění plánování trestné činnosti, k němuž je pobízen, a zdá se tedy být odhodlán k tomu, dopustit se i činu s vyšší mírou nezákonnosti.

Slovenský trestní řád upravuje použití agenta. Agentem je příslušník policejního sboru nebo příslušník policejního sboru jiného státu. Agent nesmí sám svou vlastní iniciativou vyprovokovat spáchání trestného činu, výjimkou jsou korupční trestné činy veřejných činitelů, u nichž získané skutečnosti nasvědčují, že by pachatel trestný čin spáchal i bez použití agenta. U korupčních trestných činů může být agentem i občan, který byl ke spolupráci získán nebo se sám přihlásil.

Príbelský¹¹³ k policejní provokaci na Slovensku popisuje změnu slovenského trestního řádu (od 1. 12. 2003). Agent nesmí iniciativně navádět ke spáchání trestného činu, to neplatí, pokud jde o korupci spáchanou veřejným činitelem nebo zahraničním veřejným činitelem, pokud je možno důvodně předpokládat, že pachatel by trestný čin spáchal i v případě, pokud by příkaz na použití agenta nebyl vydán.

Naváděná osoba by se dopustila činu jinak trestného, za který by nemohla nést odpovědnost, proto by se agent posoudil jako nepřímý pachatel. Provokatér by ve skutečnosti nenaváděl k trestnému činu, ale k činu jinak trestnému. Jednání agenta provokatéra nelze posoudit jako trestný čin, ale čin jinak trestný při dodržení zákonných limitů.

Je nepřijatelné, nemorální a v rozporu s Ústavou a Listinou, pokud zákonodárce přijme zákon, kterým dovolí, aby stát prostřednictvím svých orgánů naváděl jinou osobu ke spáchání trestného činu, anebo jinak jednání inicioval za účelem, aby tuto osobu za toto jednání postihl.

¹¹³ PRÍBELSKÝ, P. Policajná provokácia v Slovenskej republike. *Trestní právo*. 2004, č. 2, str. 18.

Šanta¹¹⁴ k postavení agenta ve slovenském trestním právu konstatoval, že pokud zjištěné skutečnosti nasvědčují existujícímu rozhodnutí veřejného činitele spáchat korupční trestný čin, které vzniklo na základě jeho svobodné vůle, může agent provokatér navazující na takovéto rozhodnutí, pachatele k dalšímu jednání navádět, zejména pokud jde o místo, čas, způsob odevzdání a přijetí úplatku, jeho formu a zřejmě i jeho výši.

Ve spojených státech amerických má Federální úřad vyšetřování (FBI) široké pravomoci. Nejvyšší soud USA vytvořil právní princip nazvaný „*defence of entrapment*“ (obrana před svedením). Tento princip byl převzat do většiny státních trestních zákoníků. Důvodem ke zproštění obžaloby je prokázání skutečnosti, že obžalovaný spáchal trestný čin, který byl od počátku vymyšlen a plánován agentem a který by obžalovaný jinak nespáchal, nebýt lsti, přemlouvání nebo podpory ze strany agenta. Při posuzování, zda jde o nepřipustné svedení, se přihlíží k celkové pověsti obžalovaného, stejně tak ke způsobu jak reagoval na agentův návrh.

7.3 Návrhy na úpravu agenta *de lege ferenda*

Zatím poslední návrh Ministerstva vnitra z roku 2010 na úpravu použití předstíraného převodu a agenta, ve kterém byly stanoveny podmínky, že v daném případě zjištěné skutečnosti musí nasvědčovat tomu, že by osoba spáchala daný trestný čin sama (tedy i bez účasti policie - agenta) a dále, že takovým jednáním nesmí být vyvolán úmysl osoby trestný čin spáchat. Nutnost respektovat tyto zásady vyplývá také z rozhodnutí všech soudů. Za splnění těchto podmínek by agent mohl předstírat zájem podílet se na trestném činu. Autor práce si není jist, zda by zavedení této nové podmínky spíše nepřineslo více úskalí, kdy by práce policie byla označena za nepřipustnou policejní provokaci, než že by přispělo k usnadnění činnosti při předstíraných převodech (použití agenta), resp. vytvořilo přípustný širší rámec pro jeho působení.

¹¹⁴ FENYK, J., ŠANTA, J. Právní úprava postavení agenta v trestním řízení v České a Slovenské republice. *Trestní právo*. 2007, č. 3, s. 9. JUDr. Jan Šanta, PhD. byl ředitelem odboru ekonomické kriminality Úřadu speciální prokuratury Generální prokuratury Slovenské republiky.

Zájem podílet se na trestném činu je podle autora práce příliš obecný, vhodnější ustanovení by mělo konkrétně stanovit jednání policisty, které je přípustné, a současně by mělo být stanoveno, že aktivní jednání policistů musí být pod soudní kontrolou, tedy takovéto jednání policie musí být vždy uvedeno v příslušném povolení soudu.

Jestliže existují nepřímé důkazy, že určitá osoba bere úplatky, je nabídka úplatku z policejních peněz osobě, které sice v tomto okamžiku o přijetí úplatku neuvažovala, pouhým opatřením přímého důkazu, nikoliv provokací. Soud mimo jiné uvádí, že neurčuje, zda určité důkazy byly získány protiprávně, nýbrž spíše prozkoumává, zda taková „protiprávnost“ měla za následek porušení některého z práv chráněných Úmluvou.

Vzhledem k postojům soudů lze upravit ustanovení trestního řádu týkající se předstíraného převodu a použití agenta např. následujícími způsoby.

„Za účelem objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení lze v rámci předstíraného převodu **osobě, u které je podle poznatků podezření ze spáchání trestného činu** pletich v insolvenčním řízení (§ 226 trestního zákoníku)¹¹⁵, trestného činu sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256 trestního zákoníku)¹¹⁶, trestného činu pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257 trestního zákoníku)¹¹⁷, trestného činu pletich při veřejné dražbě (§ 258 trestního zákoníku)¹¹⁸, trestného činu přijetí úplatku (§ 331 trestního zákoníku)¹¹⁹, trestného činu podplacení (§ 332 trestního zákoníku)¹²⁰ nebo trestného činu nepřímého úplatkářství (§ 333 trestního zákoníku)¹²¹, **nabídnout nebo slíbit úplatek. Tímto jednáním nesmí být vyvolán úmysl osoby, vůči které předstíraný převod směřuje, trestný čin spáchat.**“

„Za účelem objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení může agent **osobě, u které je podle poznatků podezření ze spáchání trestného činu** pletich v

¹¹⁵ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 405-406.

¹¹⁶ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 413.

¹¹⁷ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 413.

¹¹⁸ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 413.

¹¹⁹ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 430.

¹²⁰ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 430-431.

¹²¹ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 431.

insolvenčním řízení (§ 226 trestního zákoníku)¹²², trestného činu sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256 trestního zákoníku)¹²³, trestného činu pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257 trestního zákoníku)¹²⁴, trestného činu pletich při veřejné dražbě (§ 258 trestního zákoníku)¹²⁵, trestného činu přijetí úplatku (§ 331 trestního zákoníku)¹²⁶, trestného činu podplacení (§ 332 trestního zákoníku)¹²⁷ nebo trestného činu nepřímého úplatkářství (§ 333 trestního zákoníku)¹²⁸, **nabídnout nebo slíbit úplatek. Agent nesmí svým jednáním vyvolat úmysl osoby trestný čin spáchat.**“

Policista, který by podezřelé osobě nabídl nebo slíbil úplatek, by reagoval na jednání podezřelého, u kterého by bylo zjištěno, že úplatky požaduje, resp. je přijímá. Využíval by zřejmé připravenosti pachatele spáchat nebo pokračovat v páčání trestného činu, tedy u pachatele, který má minimálně sklon k páčání takovéto trestné činnosti. Výše nabídnutého nebo slíbeného úplatku by měla odpovídat úplatkům v daném prostředí, což by mělo být zjištěno a zadokumentováno předem a současně by tato výše měla být uvedena v soudním povolení.

Jednalo-li by se o výši úplatku odpovídající úplatkům v daném prostředí a současně nabídl (slíbil) by jej policista osobě, která úplatky přijímá (požaduje), je tedy připravena spáchat nebo pokračovat v páčání trestného činu, a bylo-li by vše pod kontrolou soudu, měla by takový postup být v souladu s rozhodnutími soudů.

¹²² ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 405-406.

¹²³ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 413.

¹²⁴ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 413.

¹²⁵ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 413.

¹²⁶ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 430.

¹²⁷ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 430-431.

¹²⁸ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 431.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo porovnat pohled na činnost agenta a nastínit hranici mezi agentem (kontrolorem) a agentem provokatérem, která by byla využitelná v českém právním prostředí ve světle rozhodnutí uvedených institucí.

Z pohledu všech institucí je zřejmé, že policejní provokace je nepřipustná. Nicméně všechny soudy nic nenamítají proti využívání skrytých policejních technik a skrytých agentů. Tyto prostředky musí být podrobeny jasným omezením a zárukám, musí být nařízeny a kontrolovány soudem. Policie nesmí vytvářet úmysl pachatele spáchat trestný čin, nesmí podněcovat k páchání trestné činnosti a nesmí iniciovat naplnění kteréhokoliv znaku skutkové podstaty trestného činu.

Za nelegální ovlivnění skutkového děje policií lze považovat jak nepřipustné aktivity policie - konání příslušné osoby, které ovlivnilo jednání pachatele, tak nepřipustné pasivity – tzn. pozdní zásah policejních složek proti jednání pachatele.

Aby činnost policie (soukromých osob jednajících podle jejích pokynů a pod jejím dohledem) nebyla považována za nepřipustnou policejní provokaci, základní a nezbytnou podmínkou je, aby policie měla poznatky o páchání obdobné trestné činnosti, resp. že konkrétní osoba připravuje trestný čin, a tyto poznatky musí být uvedeny ve spise.

Z praktického hlediska nelze, aby policie pouze pasivně čekala, až bude případným pachatelem oslovena s určitou nabídkou. Policie ale nesmí překročit únosnou míru aktivity, nesmí určovat právní kvalifikaci trestného činu, tedy nesmí stanovit vyšší úplatku nebo ceny za koupi určitého zboží, ledaže by tyto částky vplynuly z operativního šetření jako běžné v určité oblasti. V rozporu s tímto není požadavek na dodržení dříve dohodnuté částky (množství). Přípustným přístupem policie je „přizpůsobování se“ jednání pachatele, resp. policie by měla reagovat na úmysl pachatele, policie ale nesmí rozšiřovat rozsah a následky trestného činu. Jednání policisty může tvořit jeden z dílčích elementů celkového průběhu události, nesmí se však jednat o určující či podstatný prvek trestného činu.

Policisté zejména nesmí v převážné míře určovat místa a časy schůzek.

V bakalářské práci se podařilo dosáhnout všech stanovených cílů. Byla porovnána řada rozhodnutí Soudu, Ústavního soudu ČR a Nejvyššího soudu ČR, společně se zahraničními a domácími zkušenostmi. Na základě uvedených porovnání byla nastíněna hranice mezi agentem (kontrolorem) a agentem provokátérem, která je využitelná jednak v praxi orgánů činných v trestním řízení a současně při přípravě nových ustanovení týkajících se použití agenta, předstíraného převodu, popř. zkoušky spolehlivosti.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. CIMR, V. K zákonnosti provokace trestného činu policejními orgány. *Trestní právo*. 2001, č. 2, s. 14. ISSN 1211-2860.
2. FENYK, J., ŠANTA, J. Právní úprava postavení agenta v trestním řízení v České a Slovenské republice. *Trestní právo*. 2007, č. 3, s. 9. ISSN 1211-2860.
3. CHMELÍK, J., TOMICA, Z. *Korupce a úplatkářství*. Praha : Linde Praha, a.s., 2011, 283 s. ISBN-978-80-7201-853-6.
4. CHMELÍK, J. Úvahy k agentu provokatérovi a korunnímu svědkovi. *Kriminalistika*. 2005, č. 1, s. 69-75. ISSN 1210-9150.
5. KARABEC, Z. Použití agenta proti organizovanému zločinu. *Trestněprávní revue*. 2011, č. 8, s. 224-236. ISSN 1213-5313.
6. KARABEC, Z. *Účinnost právních nástrojů proti organizované kriminalitě : (použití agenta)*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, 89 s. ISBN 978-80-7338-099-1.
7. KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech*. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 1660. ISBN-978-80-7400-365-3.
8. KRATOCHVÍL, V. Policejní provokace „trestného činu“ z pohledu právního a ústavněprávního. *Trestní právo*. 2001, č. 10, s. 2-10. ISSN 1211-2860.
9. NEJEDLÝ, J. Proč je třeba odmítnout zavedení institutu agenta provokatéra do českého právního řádu. *Trestněprávní revue*. 2010, č. 6, s. 178-181. ISSN 1213-5313.
10. PRÍBELSKÝ, P. Policajná provokácia v Slovenskej republike. *Trestní právo*. 2004, č. 2, s. 18. ISSN 1211-2860.
11. SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., WORATSCHOVÁ, V. Posuzování policejní provokace. *Trestněprávní revue*. 2002, č. 11, s. 313-321. ISSN 1213-5313.
12. SVÁK, J. *Ochrana lidských práv (z pohledu judikatury a doktríny štrasburských orgánov ochrany práva)*. 2. vyd. Bratislava : Eurokódex Poradca podnikateľa, 2006, 1116 s. ISBN 80-88931-51-7.

13. SVÁK, J. *Ochrana lidských práv v troch zväzkoch*. 2. vyd. Bratislava : Eurokódex, 2011, 3 sv. ISBN 978-80-89447-43-5 (súbor : váz.).
14. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s*. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 1844 s. ISBN 978-80-7400-465-0.
15. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421s*. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, 2011 s. ISBN 978-80-7400-178-9.

Elektronické zdroje

1. POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. Sněmovní tisky. *Sněmovní tisk č. 988 z roku 2009* [online] © 1995-2013 [cit. 2015-01-08] Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&T=988>>.
2. POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. Sněmovní tisky. *Sněmovní tisk č. 1015 z roku 2010* [online] © 1995-2013 [cit. 2015-01-08] Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&T=1015>>.
3. NEJVYŠŠÍ SOUD. *Rozhodnutí a stanoviska Nejvyššího soudu* [on-line]. NS, © 2010 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.nsoud.cz/>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 140 ze dne 29. listopadu 1961, trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 65, s. 465-512.
2. ČESKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 513-576.
3. ČESKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
4. ČESKO. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášená sdělením federálního

- ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 41, s. 1074-1082.
5. ČESKO. Zákon č. 1 ze dne 16. prosince 1992, Ústava České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 1, s. 1-16.
 6. ČESKO. Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992, o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky vyhlášená usnesením České národní rady. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 1, s. 17-24.
 7. ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 23. září 2003, o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2003, částka 121, s. 5850-5928.
 8. ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4086-4156.
 9. ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-461.
 10. ČESKO. Zákon č. 341 ze dne 6. listopadu 2011, o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 120, s. 4242-4272.
 11. ČESKO. Zákon č. 17 ze dne 8. prosince 2011, o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 5, s. 98-123.
 12. ČESKO. Zákon č. 104 ze dne 20. března 2013, o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 47, s. 1058-1172.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly v bakalářské práci využity následující materiály:

1. Komentovaný rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Olujić proti Chorvatsku* Janem Kratochvílem. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0.

- Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
2. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 5 Tdo 1366/2003 ze dne 11. února 2004. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
 3. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 6 Tdo 458/2004 ze dne 20. května 2004. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
 4. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 6 Tdo 1622/2005 ze dne 28. února 2006. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
 5. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 3 Tdo 634/2006 ze dne 21. června 2006. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
 6. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 5 Tdo 769/2008 ze dne 23. července 2008. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
 7. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 5 Tdo 497/2012 – 44 ze dne 27. června 2012. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
 8. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 4 Tdo 107/2013-I. ze dne 27. února 2013. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.

9. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 4 Tdo 162/2013 ze dne 5. března 2013. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
10. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 8 Tz 39/2013 ze dne 25. září 2013. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
11. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 3 Tz 61/2013 ze dne 18. prosince 2013. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
12. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 11 Tdo 509/2014 ze dne 16. července 2014. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
13. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 15 Tdo 885/2013 ze dne 13. srpna 2014. NEJVYŠŠÍ SOUD. *Rozhodnutí a stanoviska Nejvyššího soudu* [on-line]. NS, © 2010 [cit. 2014-11-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.nsoud.cz/>>
14. Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 30. května 2001 sp. zn. 1 StR 42/01. *Trestněprávní revue*. Praha : C. H. Beck, 2002, č. 2, s. 54-57. ISSN 1213-5313.
15. Rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 597/1999 ze dne 22. června 2000. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
16. Rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. ÚS 591/2001 ze dne 19. března 2002. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.

17. Rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 607/01. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
18. Rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 710/2001 ze dne 25. června 2003. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
19. Rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 143/02 ze dne 17. července 2002. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
20. Rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 151/04. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>
21. Rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 323/04 ze dne 13. ledna 2005. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
22. Rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1285/07 ze dne 13. září 2007. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
23. Rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. ÚS 141/2010 ze dne 10. srpna 2010. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
24. Rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 1 To 35/2011 ze dne 25. srpna 2011. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.

25. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Ali proti Rumunsku* ze dne 15. října 2013, stížnost č. 30595/09. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
26. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Baltinš proti Lotyšsku* ze dne 8. ledna 2013, stížnost č. 25282/07, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 2013-IV. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
27. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Bannikova proti Rusku* ze dne 4. listopadu 2010, stížnost č. 18757/06. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
28. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Burak Hun proti Turecku* ze dne 15. září 2009, stížnost č. 17570/04. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
29. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Bykov proti Rusku* ze dne 26. října 2006, stížnost č. 59696/00. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
30. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Constantin a Stoian proti Rumunsku* ze dne 29. září 2009, stížnosti č. 23782/06 a 46629/06. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
31. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Edwards a Lewis proti Spojenému království* ze dne 27. října 2004, stížnost č. 39647/98 a 40461/98, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 2004-X. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.

32. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Engel a další proti Holandsku* ze dne 8. června 1976, stížnosti č. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72 a 5370/72, Série A č. 22. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
33. Rozhodnutí o přijatelnosti Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Eurofinacom proti Francii* o přijatelnosti ze dne 7. září 2004, stížnost č. 58753/00, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 2004-VII. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
34. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Gorgievski proti Bývalé jugoslávské republice Makedonie* ze dne 16. července 2009, stížnost č. 18002/02. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
35. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Gradinger proti Rakousku* ze dne 23. října 1995, stížnost č. 15963/90, Série A č. 328-C. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
36. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Klass a další proti Německu* ze dne 6. září 1978, stížnost č. 5029/71; Série A č. 28. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
37. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Khudobin proti Rusku* ze dne 26. října 2006, stížnost č. 59696/00. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
38. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Kostovski proti Nizozemsku* ze dne 20. listopadu 1989, stížnost č. 11454/85, Série A č. 166. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z

- WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
39. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Kuzmickaja proti Litvě* ze dne 10. června. 2008, stížnost č. 27968/03. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
 40. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Lüdi proti Švýcarsku* ze dne 15. června 1992, stížnost č. 12433/86, Série A č. 238. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
 41. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Malininas proti Litvě* ze dne 1. července 2008, stížnost č. 10071/04. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
 42. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Mareš proti České republice*, Rozsudek ze dne 26. října 2006, stížnost č. 1414/03. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
 43. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Miliniene proti Litvě* ze dne 24. června 2008, stížnost č. 74355/01. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
 44. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Pellegrin proti Francii* ze dne 8. prosince 1999, stížnost č. 28541/95. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
 45. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Ramanauskas proti Litvě* ze dne 5. února 2008, stížnost č. 74420/01, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 2008-III. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-

- 15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
46. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Sandu proti Moldavsku* ze dne 11. února 2014, stížnost č. 16463/08, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 2014-II. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
47. Rozhodnutí o přijatelnosti Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Shannon proti Spojenému království* ze dne 6. dubna 2004, stížnost č. 67537/01, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 2004-IV. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
48. Rozhodnutí o přijatelnosti Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Sequeira proti Portugalsku* o přijatelnosti ze dne 6. května 2003, stížnost č. 73557/01, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 2003-VI. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
49. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Teixeira de Castro a další proti Portugalsku* ze dne 9. června 1998, stížnost č. 25829/94, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 1998-IV. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
50. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Van Mechelen a další proti Nizozemí* ze dne 23. dubna 1997, stížnosti č. 21363/93, 21364/93, 21427/93 a 22056/93, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 1997-III. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
51. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Vanyan proti Rusku* ze dne 15. prosince 2005, stížnost č. 53203/99. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.

52. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Vlachos proti Řecku* ze dne 18. září 2008, stížnost č. 20643/06. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.
53. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Vilho Eskelinen a další proti Finsku* ze dne 19. dubna 2007, stížnost č. 63235/00. [online]. ASPI pro Windows verze 12.0. Aktualizace z 1.10.2014 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.wolterskluwer.cz/cz/system-aspi/o-systemu-aspi/o-aspi.c-24.html>>.